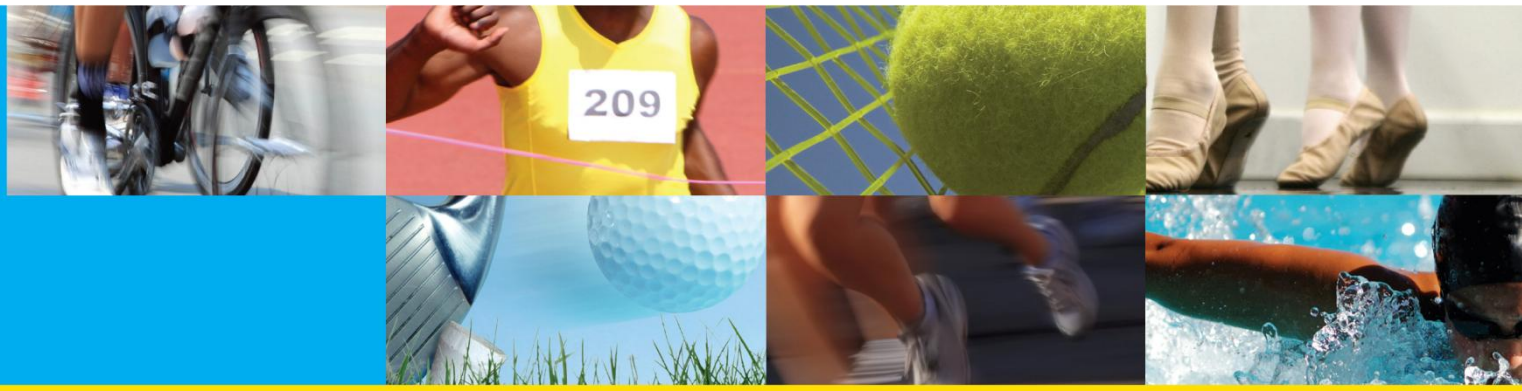
mulier instituut
sociaal-wetenschappelijk sportonderzoek

Ruimte voor sport in Groningen 2012-2030

Karin Hoenderkamp
Stephan Hakkers
Sven Bakker
Remco Hoekman

Ruimte voor sport in Groningen 2012-2030

Een vraag-aanbodanalyse van buitensport- en binnensportaccommodaties, 2012-2030

in opdracht van gemeente Groningen
Dienst Onderwijs Cultuur Sport Welzijn

Karin Hoenderkamp
Stephan Hakkers
Sven Bakker
Remco Hoekman

© Mulier Instituut
Utrecht, juli 2012

Mulier Instituut
sociaal-wetenschappelijk sportonderzoek

Postbus 85445
3508 AK Utrecht

t 030-7210220
e info@mulierinstituut.nl
i www.mulierinstituut.nl

Inhoudsopgave

Deel 1: Conclusie en advies **5**

Deel 2: Werkwijze en tabellenoverzicht **15**

1. Inleiding en werkwijze **17**
1.1 Inleiding 17
1.2 Onderzoeksvragen 17
1.3 Afbakening 18
1.4 Leeswijzer 18

2. Onderzoeksmethode **19**
2.1 Analysemethoden 19
2.1.1 Methode bevolkingsprognose 19
2.1.2 Methode trendextrapolatie 20
2.1.3 Methode ledengroei (percentage) 20
2.1.4 Draagvlakmethode 20
2.1.5 Interviews 21
2.1.6 Overzicht analysemethoden per sport 22
2.2 Gebruikte begrippen 22
2.3 Dataverzameling 23

3. Buitensport **25**
3.1 Voetbal 25
3.2 Hockey 35
3.3 Korfbal 40
3.4 Honk- en softbal 42
3.5 Tennis 44
3.6 Rugby 46
3.7 Atletiek 47

4. Binnensportaccommodaties **49**
4.1 Verhuurbeleid gemeente Groningen 51
4.2 Ontwikkelingen binnensport 52
4.3 Vraag-aanbodanalyse sporthallen Groningen 2012 56
4.4 Vraag-aanbodanalyse sporthallen Groningen 2012-2030 58
4.5 Situatie binnensport tot 2030 60

Bijlage **63**

Deel 1: Conclusie en advies

Inleiding en werkwijze

In 2008 voerde het Mulier Instituut een onderzoek uit naar de ruimtebehoefte voor binnen- en buitensport in Groningen. De gemeente Groningen heeft het Mulier Instituut opdracht gegeven dit onderzoek naar ruimte voor sport uit 2008 te herhalen. De nieuwe actuele gegevens ondersteunen de gemeente bij het opstellen van een structuurvisie voor de sport. Tevens komt aan het licht of de destijds gestelde prognoses zijn uitgekomen en adviezen zijn opgepakt of bijstelling behoeven.

Voorliggend eerste deel van het rapport geeft de belangrijkste conclusies weer van het nieuw uitgevoerde ruimteonderzoek, dat de Groningse accommodatiebehoefte voor de periode 2012-2030 onderzoekt. Tevens is er aandacht voor de implicaties van deze uitkomsten voor het accommodatiebeleid. Daarbij is rekening gehouden met ruimtelijke en financiële beperkingen voor uitbreidingen en aanpassingen van de ruimte voor sport. Vanwege deze beperkingen heeft beter gebruik van de huidige ruimte de voorkeur boven de aanleg van nieuwe velden of andersoortige uitbreiding van de ruimte voor sport. Mogelijkheden om beter gebruik te maken van de ruimte zijn bijvoorbeeld het spelen van meer wedstrijden op de kunstgrasvelden, of het delen van velden met andere sporten. Het rapport besteedt aandacht aan zowel buitensportvoorzieningen (voetbal, hockey, korfbal, honk- en softbal, tennis, rugby en atletiek) als binnensportvoorzieningen.

Buitensportvoorzieningen

In het navolgende wordt per sporttak aangegeven of in de gemeente Groningen sprake is van overschotten dan wel tekorten voor de betreffende sporttak. Indien dergelijke overschotten of tekorten zich voordoen, dragen we hiervoor oplossingsrichtingen aan. De reeds geplande in- en uitbreidingen op de sportparken zijn meegenomen in de meting en de aangedragen oplossingen zijn daarom te beschouwen als additionele maatregelen.

Voetbal

Wanneer wordt uitgegaan van de fictieve situatie dat een team niet aan een vereniging of accommodatie gebonden is, maar voor zijn wedstrijden en trainingen op elk voetbalveld in de gemeente terecht kan, dan is op basis van de stedelijke gegevens het huidige aantal voetbalvelden in de gemeente Groningen toereikend. Volgens de berekeningen is er een overschot van (afgerond) negen voetbalvelden, waaronder 7,5 trainingsvelden en één wedstrijdveld. Omdat teams in realiteit echter wél aan bepaalde accommodaties gebonden zijn, is dit een onderschatting van het werkelijke tekort of overschot. Een analyse op stadsdeel- of sportparkniveau doet meer recht aan de situatie wanneer een sport op meer dan één sportpark in een stad wordt beoefend. Vanwege een ongewijzigd aanbod aan voetbalvelden en een toenemende behoefte hieraan (veroorzaakt door de bevolkingsontwikkeling en de groei van voetbal onder dames en de jongste jeugd), ontstaat in de periode 2012-2030 gestaag een tekort aan twee wedstrijdvelden.

Uit de analyse op stadsdeelniveau volgt dat het stadsdeel Centrum/Oude Wijken en het stadsdeel Noorddijk op basis van het huidige aanbod aan wedstrijd- en trainingsvelden geen tekorten ervaren. Tot aan 2030 worden voor deze stadsdelen ook geen tekorten verwacht. In het

stadsdeel Noordwest is op dit moment geen tekort aan wedstrijd- of trainingsvelden. In 2030 wordt een tekort van 0,5 wedstrijdveld verwacht. In het stadsdeel Zuid kan de gemeente rekenen op grotere knelpunten. Dit stadsdeel kent nu een klein tekort van 0,5 wedstrijdveld. Dit tekort zal naar verwachting in 2016 groeien tot 2,5 en in 2030 zelfs tot 3,5 wedstrijdvelden.

Net als bij het ruimteonderzoek van 2008, is bij dit onderzoek een aantal sportparken nader onderzocht. Dit zijn de sportparken Hoogkerk, Esserberg, Kardinge en Corpus den Hoorn. Sportpark Kardinge beschikt tijdens de gehele periode 2012-2030 over voldoende trainings- en wedstrijdvelden. Dit past bij de uitkomsten van 2008. Sportpark Hoogkerk kent in de periode van 2012-2030 een constant tekort van 1,5 wedstrijdveld. Er is geen tekort aan trainingsvelden op dit sportpark. De knelpunten op de sportparken gelegen in het stadsdeel Zuid zijn groter. Op sportpark Esserberg is op dit moment een tekort van 1 wedstrijdveld en dit tekort groeit tot 2,5 wedstrijdvelden in de periode 2016-2030. Qua trainingsvelden wordt pas in 2030 een licht tekort van 0,5 verwacht. Op sportpark Corpus den Hoorn is het aanbod van 3 trainingsvelden toereikend voor de huidige en de toekomstige situatie (ook als FC Groningen daar wellicht haar trainingsaccommodatie krijgt). Wel wordt ook op dit sportpark een tekort aan wedstrijdvelden geconstateerd. In 2012 bestaat er een tekort aan 0,5 wedstrijdveld. Dit tekort zal groeien tot 1 wedstrijdveld in 2016 en 1,5 in 2030.

Voorliggend advies houdt rekening met de aanwezige ruimtelijke en financiële beperkingen. Gelet op deze kaders is extra aandacht nodig voor betere benutting van de huidige ruimte voor sport. De tekorten bij het voetbal zijn in de meeste gevallen gerelateerd aan de benodigde capaciteit op zaterdag. De ledengroei bij de jeugd, die altijd op zaterdag speelt, en de toegenomen populariteit bij de senioren om op zaterdag te blijven spelen, laten de verschillen in benodigde capaciteit tussen zaterdag en zondag verder oplopen. Uitgaande van het streven naar een beter gebruik van de ruimte is dit een negatieve ontwikkeling, omdat hierdoor op zondag velden leeg blijven.
De gemeente heeft, samen met de KNVB en de voetbalverenigingen op Corpus den Hoorn, reeds een plan ontwikkeld om de capaciteit op zaterdag te verruimen (Masterplan indeling velden Corpus den Hoorn). In dit plan is vastgelegd dat vanaf het seizoen 2012-2013 op zaterdag van 9.00 tot 19.00 uur gespeeld wordt en het ook mogelijk is om de competitiewedstrijden op de vrijdagavond af te werken. Dit plan kan ook van dienst zijn in andere sportparken, zoals sportpark Esserberg.

Een alternatief voor uitbreiding van de speeltijden op zaterdag, is een betere spreiding van de teams over het weekend. Zoals aangegeven zijn in de huidige situatie vooral op zaterdag de velden vol, terwijl er op zondag nog ruimte is. Op Corpus den Hoorn wordt – indien het trainingscomplex van FC Groningen daar komt – een veld gecreëerd dat geschikt is voor rugby, American Football en veldvoetbal. Dat maakt een beter ruimtegebruik mogelijk, omdat wedstrijden in American Football en rugby (vooral) op de zondag plaatsvinden. Deze mogelijkheid lijkt op de Esserberg ook te bestaan. De aanleg van een kunstgrasveld kan daar een gecombineerd veld creëren voor zowel de rugbysport als het veldvoetbal (ook geschikt voor trainingen). Voor sportpark Hoogkerk wordt aanbevolen om het trainingsveld van natuurgras te vervangen door een kunstgrasveld, dat geschikt is voor zowel wedstrijden als trainingen. Deze maatregel maakt efficiënter ruimtegebruik mogelijk en lost het tekort aan wedstrijdvelden op Hoogkerk grotendeels op. Deze aanbeveling is in 2008 ook gedaan.

Op sportpark West End spelen pupillen op niet-officiële velden. Hoewel dit uit reglementair oogpunt wellicht ongewenst is, biedt het wel een praktische oplossing. Waar zich tekorten voordoen die niet kunnen worden aangevuld, bieden dit soort creatieve oplossingen toch uitkomst. Een andere optie bij onmogelijkheden om uit te breiden is om teams uit te laten wijken naar andere sportparken in de gemeente.

Het blijkt dat het aantal juniorenteams in 2011-2012 veel hoger is dan verwacht op basis van de prognoses uit 2008 (en het aantal seniorenteams juist lager). De achtergrond van deze ontwikkeling is niet duidelijk. Het is aan te bevelen om de komende jaren aandacht te blijven houden voor de verdeling tussen jeugd en senioren, vanwege de verdeling van teams over de zaterdag en zondag. Een verdere clustering van teams op zaterdag zal tot gevolg hebben dat tekorten toenemen.

Aangezien uit de berekeningen blijkt dat op bepaalde sportparken het tekort of het overschot aan voetbalvelden in de toekomst verder oploopt, is het van belang dat de gemeente een langetermijnvisie voor de voetbalsport ontwikkelt.

Aanbevelingen voetbal:

- De 'methode Corpus den Hoorn' verder ontwikkelen en tevens invoeren op sportpark Esserberg en sportpark Hoogkerk (aanpassing/verruiming speeltijden zaterdag).
- In gesprek gaan met zaterdagverenigingen om te bepalen of er interesse is om (gedeeltelijk) op zondag te voetballen.
- Creëren van combinatievelden op sportpark Corpus den Hoorn en Esserberg.
- Het trainingsveld van natuurgras op sportpark Hoogkerk omzetten in een kunstgrasvoetbalveld.

Hockey

Op basis van de bevolkingsprognose en de ledengroei van de KNHB en de hockeyvereniging GHBS, wordt een tekort aan hockeyvelden geconstateerd. Hoe groot het tekort precies is, hangt samen met de gekozen rekenmethode. Dit advies gaat uit van de berekening die is gemaakt op basis van de ledengroei van GHBS. Deze ledengroei ligt onder die van de landelijke hockeysport. Dit gegeven kan het gevolg zijn van een tekort aan hockeyvelden in de gemeente Groningen. Uit de berekening op basis van de ledengroei van GHBS volgt namelijk dat de gemeente thans een tekort kent van twee hockeyvelden. Het sportpark Corpus den Hoorn beschikt in de huidige situatie over drie hockeyvelden. Volgens de berekening loopt het tekort elke vier jaar op met één extra hockeyveld. De vereniging geeft zelf ook aan over te weinig wedstrijd- en trainingsvelden te beschikken. Momenteel wordt vanwege ruimtegebrek een deel van de jeugdwedstrijden bij andere clubs gespeeld.

In het 'Masterplan indeling velden Corpus den Hoorn' is onder voorbehoud van financiering een vierde hockeyveld ingepland. De ruimte hiervoor is reeds beschikbaar. Gelet op de groei van de hockeysport is het wenselijk om de financiering van het vierde veld rond te krijgen en te voorkomen dat de ledentoename stagneert als gevolg van gebrek aan speelvelden. Het aanleggen van een vijfde hockeyveld behoort eveneens tot de mogelijkheden, maar vergt nader ruimtelijk onderzoek. Dit hockeyveld zou in de plaats kunnen komen van één van de twee softbalvelden. Dit is mogelijk, omdat uit berekening blijkt dat de gemeente Groningen een

overschot heeft van één softbalveld. Overigens heeft plaatsing van een vijfde hockeyveld op de genoemde locatie waarschijnlijk wel gevolgen voor de wielerbaan.

In 2020 is het aantal benodigde hockeyvelden op zaterdag naar verwachting opgelopen tot zeven, naast vijf bezette velden op zondag. Dat betekent dat er, zelfs bij realisatie van een vierde en een vijfde hockeyveld, op zaterdag sprake zal zijn van een tekort. In dit scenario moet dus gezocht worden naar extra hockeycapaciteit binnen de gemeente Groningen. Deze capaciteit is beschikbaar bij de ACLO op het sportcentrum van de RUG. Vanaf 15 oktober 2012 heeft dit sportcentrum de beschikking over vier kunstgrashockeyvelden. Om het huidige en toekomstige tekort te kunnen opvangen, kan GHBS uitwijken naar de hockeyvelden van de ACLO. De ACLO staat er voor open de velden op zaterdag aan GHBS ter beschikking te stellen. De hockeyvereniging GHBS ziet echter liever dat verenigingsactiviteiten zich zoveel mogelijk op één locatie afspelen. Hoewel dit een begrijpelijk standpunt is, benut de vereniging hierdoor niet alle hockeymogelijkheden die de gemeente Groningen reeds biedt. De gemeente kan bereidheid hiertoe als randvoorwaarde stellen voor investeringen in de hockeysport, zoals de aanleg van extra hockeyvelden op sportpark Corpus den Hoorn.

In 2030 bedraagt het aantal benodigde hockeyvelden op zaterdag tien en op zondag zes. Dat betekent dat dan voor de zaterdag, zelfs na uitbreiding tot vijf velden op sportpark Corpus den Hoorn en ondanks gebruik van één of meer ACLO-velden, alsnog een tekort zal ontstaan. 'Opoffering' van een overtollig softbalveld maakt uitbreiding van het aantal hockeyvelden op Corpus den Hoorn naar vijf mogelijk. Het aanleggen van nog meer hockeyvelden op het betreffende sportpark is geen optie omdat dit gevolgen heeft voor de aanwezige andere sportvelden. Indien de gemeente Groningen kiest voor verdere uitbreiding van het aantal hockeyvelden is de resterende optie om een geheel nieuw hockeycomplex aan te leggen op een nader te bepalen locatie, waar GHBS verder kan uitbreiden of een nieuwe hockeyvereniging activiteiten kan ontplooien. Dergelijke uitbreiding is vanzelfsprekend afhankelijk van de mogelijkheid tot financiering.

Samenvattend kunnen we stellen dat de aanleg van een vierde hockeyveld prioriteit geniet. Hierin is reeds in het eerder genoemde 'masterplan' voorzien. Daarnaast is het van belang dat de gemeente de komst van een vijfde hockeyveld op het sportpark Corpus den Hoorn opneemt in een langetermijnvisie op hockeycapaciteit in de gemeente Groningen. Het is van belang dat de gemeente zich er hierbij van bewust is dat de te verwachten behoefte aan velden aanzienlijk uiteenloopt, naargelang uitgegaan wordt van een groei gebaseerd op de bevolkingsprognosemethode óf op de ontwikkeling van de ledengroei (van GHBS of hockey in het algemeen). Laatstgenoemde berekeningsmethoden zijn gebaseerd op trendanalyses, die aangeven dat de hockeysport sneller groeit dan op basis van de bevolking verwacht wordt. Het is echter de vraag of deze trend zich op de lange termijn zal voortzetten en de behoefte aan tien hockeyvelden in 2030 zal ontstaan. De gemeente staat bij de invulling van de langetermijnvisie voor de keuze te streven naar het voorspelde maximum aantal benodigde hockeyvelden of naar een zelf te bepalen aantal.

Aanbevelingen hockey:

- Volgens de bestaande plannen van de gemeente een vierde hockeyveld aanleggen op sportpark Corpus den Hoorn.
- Stimuleren dat GHBS op zaterdag gebruik maakt van de al bestaande velden van de ACLO (Sportcentrum RUG).
- Het opstellen door de gemeente van een langetermijnvisie hockeysport.

Korfbal

Alle korfbalverenigingen in de gemeente Groningen beschikken over voldoende velden. Dit was in 2008 ook het geval. Destijds werd veel waarde gehecht aan het bestaan van vier korfbalverenigingen die goed waren verspreid over de gemeente Groningen. In 2012 is de populariteit van korfbal afgenomen, waardoor het overschot aan velden verder is toegenomen. De aard en ligging van de velden maken dat deze niet gemakkelijk voor andere onderzochte (buiten)sporten zijn aan te wenden. Toch is het een optie te onderzoeken of een of meer van deze velden (deels) voor andere sporten gebruikt kunnen worden, zoals nu al op sportpark West End gebeurt. Daarbij kan gedacht worden aan gebruik als voetbaltrainingsveld.

Aanbevelingen korfbal:

- Huidige situatie in stand houden.
- Mogelijkheden voor toepassing korfbalvelden voor andere sporten onderzoeken.

Honk- en softbal

Honk- en softbalvereniging BSC Caribe is gevestigd op sportpark Corpus den Hoorn met één honkbalveld en twee softbalvelden. De in 2008 verwachte ledengroei heeft zich niet voorgedaan. Uit de berekeningen blijkt dat er zowel nu als in de periode tot 2030 een overschot is van één softbalveld. Een van de softbalvelden kan dus benut worden voor andere sportdoeleinden, zoals hockey. In het voorgaande is reeds aandacht besteed aan de uitbreidingsmogelijkheden van het aantal hockeyvelden op Corpus den Hoorn, ten koste van één softbalveld.

Aanbeveling honk- en softbal:

- Overtollig softbalveld vervangen door hockeyveld.

Tennis

De tennissport in de gemeente Groningen is geprivatiseerd. Dit houdt in dat de verenigingen zelf de tennisbanen beheren. Het oplossen van de geconstateerde tekorten aan tennisbanen in de gemeente is dan ook een verantwoordelijkheid van de verenigingen zelf. De verenigingen hebben reeds ambitieuze plannen voor uitbreiding van het aantal banen. Een deel van het tekort kan worden ondervangen door het plaatsen van meer lichtmasten bij de bestaande tennisbanen.

Aanbeveling tennis:

- Plaatsen van lichtmasten bij reeds bestaande tennisbanen (door de verenigingen zelf).

Rugby

In Groningen zijn burgerrugbyvereniging Rugby Club Groningen en studentenrugbyvereniging Groningen Studenten Rugby Club actief. In 2008 werd geadviseerd om beide rugbyverenigingen onder te brengen op sportpark Corpus den Hoorn. Gezien de ledengroei van Rugby Club Groningen wordt het veld op de Esserberg echter steeds beter benut. Verplaatsing naar sportpark Corpus den Hoorn past ook niet in het 'Masterplan indeling velden Corpus den Hoorn', dat juist investeert in extra hockey- en voetbalvelden. Het plan voorziet verder in een gecombineerd kunstgrasveld, dat niet alleen geschikt is voor rugby, maar ook voor American Football en veldvoetbal. Dit is verstandig, omdat het huidige rugbyveld op dit sportpark niet optimaal wordt benut. Voor eenzelfde gecombineerde toepassing kan ook op sportpark Esserberg gekozen worden. Overigens is daar nu al een gecombineerd trainingsveld in gebruik voor rugby en voetbal.

Aanbevelingen rugby:

- Ontwikkelingen zoals uitgezet in het 'Masterplan indeling velden Corpus den Hoorn' uitvoeren.
- Gecombineerde toepassing van het rugbyveld mogelijk maken.

Atletiek

De atletiekaccommodatie in het Stadspark voldoet aan de behoefte van de drie verenigingen die hiervan gebruikmaken. Bovendien wordt de accommodatie momenteel gerenoveerd. Het totaal aantal leden van de twee hoofdgebruikers (Groningen Atletiek en studentenatletiekvereniging Vitalis) à 820 biedt nog voldoende mogelijkheden om te groeien tot de norm van 1000 leden is bereikt. Deze groei valt echter de komende jaren nog niet te verwachten. De derde gebruiker, Triathlonvereniging GVAV Rapiditas, heeft 100 leden en maakt slechts één avond in de week (gedeeld) gebruik van de accommodatie. Kortom, er is vooralsnog geen reden om uitbouw van de atletiekaccommodatie te overwegen.

Aanbeveling atletiek:

- De huidige situatie in stand houden.

Binnensport

In de gemeente Groningen zijn in 2012 dertien sporthallen in gebruik, waarvan er negen geëxploiteerd worden door de gemeente. Uit de draagvlakmethode (maximumvariant) blijkt dat de gemeente Groningen in 2012 een overschot heeft van één sporthal. Dit resultaat doet echter geen recht aan de huidige praktijk, waarin er geen sprake is van een overschot. Uit de bezettingsgraden en de verhuuroverzichten blijkt dat de sporthallen in de periode oktober tot en met maart nagenoeg volgeboekt zijn. Doordeweeks zijn de meeste sporthallen in deze periode van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat volgereserveerd. In de weekenden is meer ruimte beschikbaar in de gemeentelijke sporthallen, met name op de zondagmorgen en de zondagavond. De doordeweekse druk op sporthallen leidt tot capaciteitsproblemen voor het onderwijs en voor de binnensportverenigingen. Volgens inventarisaties van de gemeente en de onderwijsinstellingen O2G2 en VCOG vallen deze problemen voor het basisonderwijs mee. Wel werd geconcludeerd dat een aantal gymzalen te klein of verouderd is. Als gevolg van

renovatie van bestaande gymzalen ontstaat in Groningen Zuid een probleem voor het schooljaar 2012-2013. Dit is een tijdelijk knelpunt, waar de gemeente maatregelen voor heeft getroffen.

Van structurelere aard zijn de problemen binnen het voortgezet onderwijs. Door renovatie van de gymzalen van het Zernike College op de locatie Helper Brink ontstaat een tekort aan ruimte om gymlessen aan te bieden. Het Werkman College verwacht door groei van het aantal vmbo-leerlingen in problemen te komen op de nieuwe locatie aan de Kluiverboom, met name omdat vanaf volgend schooljaar de sportruimte in de sporthal van het Alfa College niet meer beschikbaar is. Het Zernike College en het Werkman College zijn de twee Topsport Talentscholen uit de gemeente Groningen. Beide scholen ervaren problemen bij het faciliteren van de talenttrainingen aan leerlingen met een LOOT-status. Deze problematiek speelt uitsluitend bij de binnensporten. Voor een aantal talenttrainingen kan geen locatie worden gevonden en het Zernike College wijkt voor zijn korfbal- en zwemtalenten uit naar een omliggende gemeente. De topsportcoördinatoren van beide scholen geven aan dat zij een grote versnippering ervaren en geen mogelijkheid zien om andere binnensporten (zoals unihockey) te faciliteren. Uit de interviews met bestuursleden van de grote binnensportverenigingen blijkt ook veel versnippering in het gebruik van binnensportaccommodaties en een aantal van deze verenigingen werkt noodgedwongen met een ledenstop.

Vanaf 2016 laten ook de berekeningen een tekort aan binnensportruimte zien. Als gevolg van de sloop van de tijdelijke sporthal in Kardinge en die van de ‘oude ALO’ is voor 2016 een tekort van één sporthal geraamd, oplopend tot twee sporthallen in 2020 en 2030. Bovengenoemde capaciteitsproblemen nemen dus de komende jaren toe. Bovendien is nog niet duidelijk wat er gaat gebeuren met de sporthal in de Wijert. Zolang hierover nog geen zekerheid bestaat, is het raadzaam de sloop van de 'oude ALO' uit te stellen om capaciteitsproblemen te voorkomen. Als een nieuwe sporthal is gerealiseerd, kan alsnog worden besloten tot een eventuele sloop. Gezien de hiervoor genoemde uitkomsten van de draagvlakmethode lijkt het verstandig om de nieuwbouwplannen snel te concretiseren. Een optie is het realiseren van een structurele voorziening in Kardinge, die ook een structurele oplossing biedt voor het tekort van trainingsmogelijkheden bij Topsport Talentscholen in de gemeente.

In de huidige situatie is het van belang om tot een eenduidiger en transparanter verhuurbeleid te komen, dat prioriteiten stelt en duidelijke keuzes maakt die aansluiten bij de politieke ambities. Scherpere toewijzingsregels moeten uitwijzen welke gebruikers voorrang krijgen, of en waar eventueel ruimte is voor nieuwe gebruikers (sportverenigingen), welke gebruikers de beschikking krijgen over de primetime-uren en wat de minimale bezetting is voor een bepaalde sporthal. Uit een inventarisatie van de gemeente blijkt dat de daadwerkelijke bezetting van sporthallen en gymzalen lager ligt dan de percentages die zijn gebaseerd op de verhuuroverzichten. Gebruikers van binnensportaccommodaties staan uren niet graag af en blijven op basis van het gewoonterecht een bepaalde accommodatie huren. Flexibilisering of afschaffing van het gewoonterecht kan zorgen voor een effectiever gebruik van de huidige binnensportvoorzieningen. Een digitaal toewijzingssysteem voor de sporthallen, zoals bijvoorbeeld dat van de ACLO, kan daarbij een goed hulpmiddel zijn.

Wanneer de gemeente scherper toeziet op het daadwerkelijke gebruik van de sporthallen, kan zij meer inzicht verkrijgen in de bezettingsgraden per dagdeel. Het huidige systeem (AVmanager) geeft deze informatie per sporthal niet. Gedetailleerdere informatie geeft inzicht in de

mogelijkheden voor herallocatie om de effectiviteit in het (mede)gebruik van sporthallen te verhogen. De gebruikers kunnen dan opnieuw worden gekoppeld aan een bepaalde sporthal of gymzaal op basis van hun voorkeuren en kenmerken. Uit de interviews met de gemeente en de kaderleden van binnensportverenigingen blijkt dat grote binnensportverenigingen op een avond dat zij een sporthal gebruiken deze soms tussentijds voor één uur moeten verlaten om plaats te maken voor een kleinere sportvereniging. Zowel de verenigingen als de gemeente ervaren deze situatie als bijzonder vervelend. Door flexibilisering of afschaffing van het gewoonterecht en een effectieve herallocatie kan deze problematiek worden opgelost, juist omdat de gemeente meent dat de gymzalen in de avonduren niet optimaal worden gebruikt.

Het blijkt dat de bezetting van gymzalen op een aanzienlijk lager niveau ligt dan die van de sporthallen. Wellicht is het mogelijk met redelijke investeringen een aantal gymzalen in de gemeente voor een sportspecifieker gebruik geschikt te maken. Het verhogen van het plafond kan bijvoorbeeld bijdragen aan een groter medegebruik van een gymzaal. Ook de gymzalen bij het voortgezet onderwijs moeten hierin worden meegenomen. Het is daarnaast raadzaam om te onderzoeken waar leden van bepaalde sportverenigingen vandaan komen, zodat eventuele verplaatsingen van sportverenigingen ook daadwerkelijk effectief zijn en bepaald kan worden in welke gymzalen investeringen of aanpassingen voor bepaalde sporten gerechtvaardigd zijn. Door de herallocatie is het wellicht ook mogelijk meer clubavonden voor binnensportverenigingen in te plannen. Uit de interviews blijkt dat deze wens zowel bij de grote binnensportverenigingen leeft als bij de gemeente.

Bij de herallocatie is het van belang eveneens oog te hebben voor het structurele ruimtetekort dat de Topsport Talentscholen ervaren. Groningen profileert zich als ‘City of Talent’ en uit de topsportnota blijkt dat de gemeente de komende jaren wil inzetten op talentontwikkeling. Goede trainingsfaciliteiten voor sporttalenten zijn daarvoor een voorwaarde. Door het gesprek aan te gaan met beide Topsport Talentscholen, kan de gemeente inventariseren welke ruimtebehoefte er bestaat en naar welke oplossingen kan worden gezocht. Mogelijkheden zijn bijvoorbeeld:

- Doordat het schoolzwemmen in zijn huidige vorm verdwijnt, ontstaat ruimte om de zwemtrainingen voor de zwemtalenten en waterpoloërs van het Zernike College in Groningen aan te bieden.
- De Topsport Talentscholen kunnen gebruik maken van gymzalen van andere scholen waar ruimte ontstaat door de verwachte leerlingenkrimp binnen het voortgezet onderwijs. Het is hiertoe van belang om de leerlingtellingen per school actueel te houden.
- De scholen kunnen zoeken naar particuliere sportruimte binnen de gemeente. De gemeente kan deze particuliere initiatieven ondersteunen met subsidies en moet dit duidelijk communiceren.
- De Topsport Talentscholen kunnen een samenwerking aangaan met het Hanze Instituut voor Sportstudies. Een win-winsituatie ontstaat wanneer de sporttalenten van de Topsport Talentscholen gebruikmaken van de sportfaciliteiten en tevens participeren in de onderzoeksprogramma’s van dit instituut. Ook is denkbaar dat studenten vanuit hun onderwijsprogramma worden ingezet bij deze talenttrainingen.
- Wanneer vanwege de herallocatie bepaalde gymzalen worden aangepast op een sportspecifieker gebruik, kunnen Topsport Talentscholen daarvan ook profiteren.

- Bij eventuele realisatie van nieuwbouw van sporthallen is het raadzaam om rekening te houden met de behoefte van Topsport Talentscholen en met de eisen aan sporthallen om ze geschikt te maken voor topsporttrainingen.

Uit de maandelijkse verhuuroverzichten blijkt dat op de zondagmorgen en zondagavond nog veel ruimte beschikbaar is in de sporthallen. Een eerste stap is om duidelijk te communiceren met gebruikers dat deze dag veel mogelijkheden biedt. Een mogelijke vervolgstap is om de zondag financieel aantrekkelijker te maken door middel van subsidies of een daltarief. Het is ook mogelijk om de primetime-uren juist aan te bieden tegen een hoger tarief. Het creëren van speciale clubavonden op doordeweekse avonden wordt dan ook een investering van de verenigingen zelf. Als onderdeel van een transparant verhuurbeleid moet deze eventuele tariefwijziging tijdig met de gebruikers van binnensportaccommodaties worden gedeeld. Het is daarbij van belang om de gebruikers te wijzen op de al bestaande subsidiemogelijkheden bij huur van particuliere sportruimte.

Bovenstaande adviezen zijn vooral gericht op de kwantiteit van de sporthallen en het optimaliseren van het gebruik van de bestaande binnensportaccommodaties. In de dagelijkse praktijk wordt immers een tekort aan binnensportaccommodatie in de gemeente ervaren – een tekort dat in de toekomst steeds nijpender zal worden. De kwaliteit van de al bestaande binnensportaccommodaties mag echter niet uit het oog worden verloren. Uit de interviews met kaderleden van de grote binnensportverenigingen en uit de inventarisatie van de gemeenteraadsfractie van de PvdA komt naar voren dat de schoonmaak en onderhoud van bepaalde sporthallen of gymzalen achterblijft.

Aanbevelingen binnensport:

- 'Oude ALO' pas afbreken als nieuwbouw van sporthallen of sportzalen is gerealiseerd.
- Concretiseren van nieuwbouwplannen sporthallen of sportzalen om toekomstig tekort van twee sporthallen te voorkomen.
- Aanscherpen verhuurbeleid: duidelijke toewijzingsregels, eventueel voorrangsbeleid opstellen, eventuele aangepaste tariefstelling en transparantie subsidiemogelijkheden.
- Afschaffen of flexibilisering van gewoonterecht.
- Digitalisering verhuursysteem sporthallen.
- Verbeteren inzicht van gemeente op daadwerkelijke bezetting en bezettingsgraden sporthallen/gymzalen per dagdeel.
- Gymzalen meer geschikt maken voor een sportspecifieker gebruik of bestaande gymzalen verbouwen tot sportzalen. De gymzalen behorend bij het voortgezet onderwijs in de gemeente daarbij betrekken.
- Herallocatie gebruikers binnensportaccommodaties. Voorwaarde daarvoor is inzicht hebben in de herkomst van leden van binnensportverenigingen.
- Naar oplossingen zoeken voor ruimtetekort voor talenttrainingen van Topsport Talentscholen.
- Kwaliteit bestaande binnensportaccommodaties niet uit het oog verliezen.

Deel 2: Werkwijze en tabellenoverzicht

1. Inleiding en werkwijze

1.1 Inleiding

In een landelijk onderzoek naar de rol van sport in collegeprogramma's bij gemeenten werd geconcludeerd dat sport een belangrijke bijzaak is op lokaal niveau[1]. Veel gemeenten zien in sport een middel om bij te dragen aan de leefbaarheid in de gemeente, de binding tussen de inwoners en de gezondheid van de inwoners. De basis van het sportbeleid ligt in het mogelijk maken van sportbeoefening, oftewel het faciliteren van sport. Ook het rijk schuift deze faciliterende rol van de overheid nadrukkelijk naar de lokale overheden toe. Dit is overigens niet nieuw, sportfaciliteiten vormen al sinds jaar en dag de grootste kostenpost op de gemeentelijke sportbegroting. In de gemeente Groningen is dat niet anders: het faciliteren van sport is een belangrijk onderdeel van het sportbeleid en de gemeente hecht veel waarde aan een toekomstvisie op dit terrein.

Om goed voorbereid te zijn op de toekomst wil de gemeente Groningen in 2012 een nieuwe structuurvisie voor de sport opstellen waarin het sportaccommodatiebeleid een belangrijke rol speelt. Voor dit doel wenst de gemeente het eerder gehouden onderzoek naar de ruimte voor sport uit 2008 te herhalen. In de Sportvisie 2010 -2020 is bovendien opgenomen dat de gemeente Groningen iedere vier jaar een ruimteonderzoek uitvoert om grip te houden op veranderingen in de behoefte aan ruimte voor sport nu en in de toekomst. De afgelopen jaren hebben verschillende uitbreidingen in de ruimte voor sport plaatsgevonden, waarmee deels is ingespeeld op de geconstateerde behoefte uit het onderzoek 'Ruimte voor sport in Groningen' uit 2008. Het huidige onderzoek moet zicht geven in de huidige vraag naar sportaccommodaties en onder andere op basis van deze huidige vraag en bevolkingsontwikkelingen ramingen opstellen voor de toekomstige ruimtebehoefte voor sport. De interesse gaat uit naar de benodigde binnensportaccommodaties en de behoefte aan sportvelden (voor voetbal, hockey, korfbal, tennis, rugby en atletiek).

1.2 Onderzoeksvragen

De Gemeente Groningen gaf het Mulier Instituut opdracht de benodigde ruimte voor sport in Groningen te berekenen op basis van het rekeninstrument ruimtebehoefte sport dat al eerder is toegepast in de gemeente Groningen en in andere gemeenten (o.a. Den Haag, Tilburg, Maastricht, Utrecht, Amersfoort en Houten). In dit onderzoek wordt aanvullend op het rekeninstrument voor de buitensporten de binnensportruimte nadrukkelijker in de analyse betrokken.

[1] Hoekman, R. & Gijsbers, M. (2010). *Sport in collegeprogramma's: belangrijke bijzaak. Analyse van sport in collegeprogramma's gemeenten 2010-2014.* 's-Hertogenbosch: W.J.H. Mulier Instituut.

De vragen die in dit rapport beantwoord worden, luiden:

1. Wat is de vraag naar velden voor voetbal, hockey, tennis, korfbal en honk-/softbal in de periode 2012-2030 in de gemeente Groningen, en welke overschotten/tekorten doen zich naar verwachting voor, uitgaande van het aanbod in 2012?
2. Wat is de vraag naar atletiekbanen en rugbyvelden in de periode 2012-2030 in de gemeente Groningen en welke overschotten/tekorten doen zich naar verwachting voor, uitgaande van het aanbod in 2012?
3. Wat is de vraag naar sporthallen en sportzalen in de gemeente Groningen in de periode 2012-2030 en welke overschotten/tekorten doen zich naar verwachting voor, uitgaande van het aanbod in 2012?

Waar relevant maken we een vergelijking met de uitkomsten van het ruimteonderzoek uit 2008.

1.3 Afbakening

Bij het schetsen van de ruimtebehoefte voor sport richt dit onderzoek zich enkel op de formele sportaccommodaties, die door de gemeente worden verhuurd aan sportverenigingen. Hierbij is geen aandacht voor bijvoorbeeld Cruijff Courts of stadsparken. Bij de berekening van de behoefte aan sportvelden worden in principe alleen de 'burgerverenigingen' meegenomen (uitzondering is de Groninger Studenten Rugby Club).
Omdat Groningen relatief veel studenten kent en een aantal binnensportaccommodaties exclusief voorbehouden is aan de studentensport, wordt bij de analyse van de binnensport naast de berekening van de totale binnensportbehoefte, een berekening uitgevoerd op basis van de bevolkingsomvang exclusief studenten. Deze berekening laat ook de sporthallen die voorbehouden zijn aan de studentensport buiten beschouwing.
De vraag naar sportvelden en binnensportaccommodaties wordt voor 2012, 2016, 2020 en 2030 weergegeven.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt een overzicht gegeven van de gehanteerde analysemethoden om de behoefte aan ruimte voor sport in kaart te brengen. Hoofdstuk 3 geeft een tabellenoverzicht van de buitensporten, waarin het benodigd aantal sportvelden in periode 2012-2030 per sporttak staat vermeld. Bij de tabellen is een toelichting op de gepresenteerde gegegevens opgenomen.

In het vierde en laatste hoofdstuk staan de binnensportaccommodaties centraal. Er wordt onder andere ingegaan op het verhuurbeleid van de gemeente, de ontwikkelingen in de binnensport in Groningen en de huidige en toekomstige behoefte aan sporthallen. Omdat het onderwijs een belangrijke gebruiker is van de sporthallen (en gymzalen), wordt hieraan extra aandacht besteed.

2. Onderzoeksmethode

2.1 Analysemethoden

De vraag-aanbodanalyse van de ruimte voor sport in de gemeente Groningen wordt uitgevoerd voor de periode 2012-2030. Om de toekomstige ruimtebehoefte vast te stellen, gebruiken we verschillende methoden die overeenkomstig zijn met de gehanteerde methoden in het ruimteonderzoek van 2008 en de best mogelijke raming opleveren van de ruimtebehoefte voor sport.

De gehanteerde analysemethoden gaan zoveel mogelijk uit van harde gegevens. Dat wil zeggen, dat de berekeningen worden gemaakt aan de hand van duidelijk te kwantificeren gegevens zoals teamaantallen/ledenaantallen, bevolkingsprognoses, planningsnormen en draagvlakcijfers. De toekomstverwachtingen worden berekend aan de hand van bevolkingsprognoses. We bepalen de populariteit van deze sporten hierbij aan de hand van de huidige teamaantallen/ledenaantallen. Deze teamaantallen/ledenaantallen vormen de basis voor de analyses, waarbij we uitgaan van huidige verhoudingen tussen aantallen teams/leden per leeftijdscategorie. Mochten er redenen zijn om aan te nemen dat een sporttak een bovengemiddelde groei of daling gaat doormaken in de toekomst, dan worden aanvullende analyses verricht op basis van de verwachte ledenontwikkeling.

De verschillende analysemethoden worden in de volgende paragrafen nader toegelicht.

2.1.1 Methode bevolkingsprognose

De bevolkingsprognosemethode is toegepast bij voetbal, hockey, korfbal, honk-/softbal en tennis, evenals bij de binnensport. Deze methode gaat voor de buitensport uit van de teamaantallen van het seizoen 2011-2012, volgens opgave van de sportverenigingen uit de gemeente Groningen of op basis van de geregistreerde teamaantallen bij de sportbonden. Deze teamaantallen zijn opgehoogd of verlaagd met de verwachte ontwikkeling van de bevolking, waarbij rekening is gehouden met verschillende leeftijdscategorieën (6–11, 12–17, 18+) (zie bijlage tabel B.1). Aan de hand van het verwachte aantal teams is vervolgens via berekening van het aantal SWE-teams[2] en via de planningsnormen van NOC*NSF berekend hoeveel velden/banen er nodig zijn in 2016, 2020 en 2030. Bij tennis wordt niet gerekend met teamaantallen maar met het ledental. Het aantal berekende velden/banen voor de toekomst is afgezet tegen het aantal beschikbare velden/banen volgens de opgave van de gemeente Groningen.

Voor alle sporten is de berekening uitgevoerd op stedelijk niveau. Bij voetbal is daarnaast nog een berekening gemaakt op stadskernniveau, waarbij aanvullend vier sportparken zijn geselecteerd om op basis van bevolkingsontwikkelingen in de stadskernen de behoefte aan velden te berekenen. De berekening op stedelijk niveau levert, wanneer de stad meer dan één

[2] Seniorwedstrijdequivalent-teams, zie paragraaf 2.2

vereniging heeft in de betreffende sporttak, een onderschatting op van de werkelijke behoefte aan velden. Op stedelijk niveau gaan we namelijk uit van de fictieve situatie dat de teams niet gebonden zijn aan een vereniging of accommodatie, maar hun trainingen en wedstrijden op elk veld kunnen houden.

2.1.2 Methode trendextrapolatie

De trendextrapolatie-methode wordt ingezet indien de teamaantallen van een sport over een langere periode bekend zijn. Deze methode is alleen toegepast bij voetbal. Op basis van een overzicht van teamaantallen van 1996 tot en met 2011 is per jaargang de behoefte aan velden berekend. De ontwikkeling in de behoefte aan wedstrijdvelden uit deze jaargangen is middels trendextrapolatie doorgetrokken tot 2030.

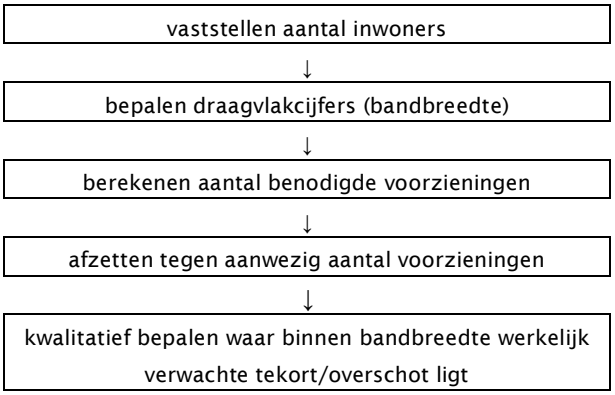
2.1.3 Methode ledengroei (percentage)

Bij een aantal sporten is het niet voldoende om uit te gaan van de bevolkingsmatige groei in het aantal sporters, vanwege een stijgende populariteit van de sporttak. Hockey is daar een voorbeeld van. Het aantal hockeyers is de afgelopen jaren in Nederland harder gegroeid dan de bevolking. Om de groeiende populariteit van hockey mee te nemen in de ontwikkeling van de ruimtebehoefte voor deze sport, nemen we daarom ook de ledentalontwikkeling van de KNHB (5%) mee in de toekomstberekening. Ook rekenen we apart met de gemiddelde ledengroei van de hockeyverening GHBS (3,96% over afgelopen vijf jaar).

2.1.4 Draagvlakmethode

Voor de berekening van de behoefte aan binnensportaccommodaties is gebruik gemaakt van draagvlakcijfers: het aantal inwoners per voorziening. De gebruikte draagvlakcijfers zijn afkomstig uit de Planologische Kengetallen. Er worden twee draagvlakcijfers gegeven zodat een bandbreedte ontstaat. De maximale variant gaat uit van één sporthal op 15.000 inwoners en de minimale variant van één sporthal op 20.000 inwoners. De bandbreedte omvat zowel de vraag vanuit onderwijs als die vanuit de sportsector en geeft een grove maat weer voor de behoefte. De plaatsbepaling binnen deze bandbreedte is afhankelijk van de aanwezigheid van sportzalen/gymzalen (buffer bij ondercapaciteit), populariteit van de binnensport, bevolkingssamenstelling, onderwijsbehoefte, geschiktheid van gymzalen als buffercapaciteit en ervaringen uit het veld (verenigingen, onderwijs en gemeente).
Het voordeel van de planologische kengetallen is dat deze rekening houden met de onderwijsbehoefte, hetgeen belangrijk is om een redelijk tot goede exploitatie voor sporthallen te realiseren.
De berekende vraag naar sporthallen op basis van de planologische kengetallen wordt afgezet tegen het aanbod. Na het vaststellen van de huidige ruimtebehoefte door middel van de draagvlakcijfers kunnen we met bevolkingsprognosegegevens (van de bevolking van 6 jaar en ouder) (zie tabel B.2 in de bijlage) daarna tevens de toekomstige ruimtebehoefte berekenen. Hierbij is ook aandacht voor het aantal sportzalen/gymzalen en de praktijkervaring van de gemeente Groningen. Voor de volledigheid worden ook berekeningen uitgevoerd waarbij de studentensport en bijbehorende studentenpopulatie buiten beschouwing blijven.

Tabel 2.1 Berekening ruimtebehoefte: draagvlakmethode (sporthallen)

2.1.5 Interviews

Om te bepalen in hoeverre de aanwezige atletiekaccommodatie voldoende ruimte biedt of aanleiding geeft voor aanleg van aanvullende/nieuwe accommodatie, is gesproken met de Atletiekunie over de ontwikkeling van de atletieksport in Groningen en omgeving. Daarnaast wordt uitgegaan van de vuistregel van de Atletiekunie: in een gemeente van 40.000 inwoners of meer is een atletiekbaan nodig[3]. Tot slot is door middel van een interview met Groningen Atletiek getoetst of ook de vereniging de inzichten draagt die in het gesprek met de Atletiekunie naar voren komen.
Bij de behoeftebepaling van rugby is op een soortgelijke wijze te werk gegaan. Er is contact gelegd met de twee rugbyverenigingen in Groningen om onder andere de huidige behoefte te vernemen en de groeiverwachtingen in kaart te brengen.

Voor de kwalitatieve bepaling van de ruimtebehoefte binnensport zijn interviews gehouden met diverse organisaties uit het primaire en secundaire onderwijs. Tevens zijn er vraaggesprekken geweest met de gemeente Groningen (beleidsafdeling en WSR) om ervaringen en verwachtingen ten aanzien van de ruimtebehoefte voor (met name) de binnensport te achterhalen.

[3] In de vier grote steden is er meer dan één atletiekaccommodatie, de meeste andere steden hebben maximaal één accommodatie.

2.1.6 Overzicht analysemethoden per sport

De gehanteerde analysemethoden worden hieronder nogmaals per sport weergegeven.

Tabel 2.2 Overzicht gebruikte methoden per sport

	Analyse niveau	Gehanteerde analysemethode
Voetbal	Stadsdeel	Methode bevolkingsprognose
	Stedelijk	
	Sportparken (4 geselecteerd)	
Hockey	Stedelijk	Methode bevolkingsprognose
		Methode ledengroei (percentage) KNHB
		Methode ledengroei (percentage) GHBS
Korfbal	Stedelijk	Methode bevolkingsprognose
Honk-/softbal	Stedelijk	Methode bevolkingsprognose
Tennis	Stedelijk	Methode bevolkingsprognose (op basis van ledental)
Rugby	Stedelijk	Interview verenigingen, NRB
Atletiek	Stedelijk	Interview verenigingen en Atletiekunie
Binnensport	Stedelijk	Draagvlakmethode en bevolkingsprognose
	Stedelijk exclusief studenten	

2.2 Gebruikte begrippen

Belastingcoëfficiënt
Geeft per type team aan wat de belasting is van dat type team voor het sportveld, met een seniorteam als standaard (belastingcoëfficiënt seniorteam = 1).

Seniorwedstrijdequivalent-teams (SWE-teams)
Op basis van de belastingcoëfficiënt worden de andere teams omgerekend naar seniorteams. Een seniorteam kent een belastingcoëfficiënt van één, terwijl een deel van de jeugdteams een lagere belastingcoëfficiënt kent. Door het aantal jeugdteams te vermenigvuldigen met de eigen belastingcoëfficiënt, wordt de belasting uitgedrukt in de belasting van seniorteams. Het resultaat van de optelling van de jeugdteams (uitgedrukt in de belasting van seniorteams) en de seniorteams wordt het totaalaantal seniorwedstrijdequivalent-teams genoemd. Omrekening van het aantal teams naar het aantal seniorwedstrijdequivalent-teams gebeurt dus met behulp van de belastingcoëfficiënt.

Planningsnorm (NOC*NSF)
De planningsnorm geeft aan, al dan niet per type wedstrijdveld, hoeveel SWE-teams wedstrijden kunnen spelen op dit veld. Bij voetbal en hockey worden verschillende planningsnormen gehanteerd voor zaterdag, zondag en het hele weekend. Deze afwijkende normen zijn gebaseerd op de belasting van de velden. In het geval van voetbal is de planningsnorm voor zaterdag (norm = 5,5) hoger dan voor zondag (norm = 5). Dit komt enerzijds door de mindere belasting van de jeugdteams die op zaterdag actief zijn. Anderzijds

spelen organisatorische zaken een rol (onder andere kleedkamergebruik). De planningsnorm voor het weekend (norm = 9) is geen optelling voor zaterdag en zondag, omdat dit ten koste zou gaan van de kwaliteit van het veld. Met behulp van de planningsnorm wordt bepaald hoeveel velden er nodig zijn.

2.3 Dataverzameling

Voor de dataverzameling bij buitensportverenigingen is gebruik gemaakt van vragenlijsten. Deze vragenlijsten zijn uitgezet bij alle buitensportverenigingen waarvan de contactgegevens door de gemeente Groningen zijn aangeleverd. In bijlage B.3 zijn de verenigingen die de vragenlijst hebben ingevuld weergegeven[4]. Omdat de contactgegevens van de binnensportverenigingen niet beschikbaar waren, zijn deze verenigingen niet via vragenlijsten benaderd. Als alternatief is een aantal verenigingen telefonisch geïnterviewd.

De gemeente Groningen heeft een overzicht verstrekt van de aanwezige binnen- en buitensportaccommodaties. Bij de buitensportaccommodaties is inzicht geboden in het aantal sportvelden en de soort ondergrond (natuurgras/kunstgras). Van de binnensportaccommodaties zijn de gemiddelde bezettingsgraden per maand aangeleverd.

De gemeente Groningen verschafte tevens de bevolkingsprognoses tot en met 2030, uitgesplitst naar leeftijdsjaar en wijk. Het Mulier Instituut heeft deze gegevens bewerkt tot de indeling die nodig is voor de berekeningen.

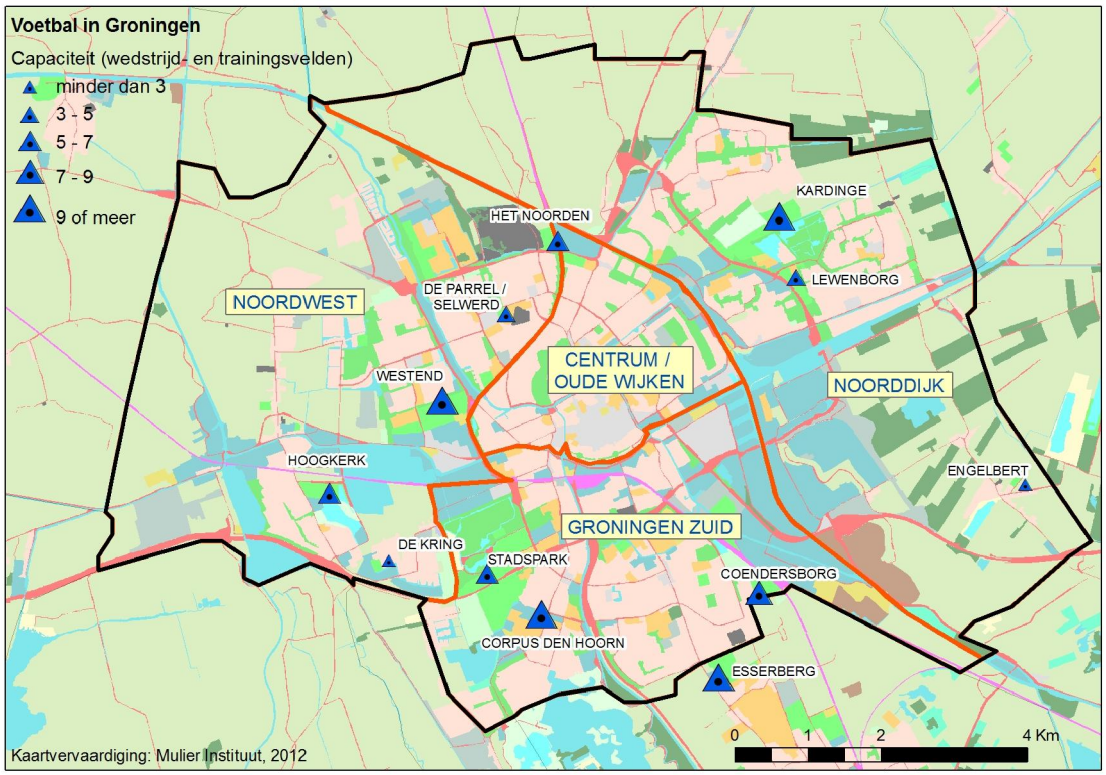
Dit tabellenrapport is opgesteld op basis van de ingevulde vragenlijsten van de sportverenigingen uit Groningen, informatie van sportbonden en de informatie van de gemeente Groningen over de bevolkingsontwikkeling en de aanwezige sportvoorzieningen. Daarnaast zijn aanvullende gesprekken gevoerd met verschillende partijen over de ruimtebehoefte in Groningen. Een overzicht van de gesprekspartners is opgenomen in de bijlage (bijlage B.4).

[4] De respons op de vragenlijsten is vrij laag. Oorzaak kan zijn dat verenigingen onlangs ook voor (vergelijkbaar) onderzoek door de PvdA zijn benaderd.

3. Buitensport

3.1 Voetbal

In tabel 3.1 is uitgegaan van het totaalaantal aanwezige velden per accommodatie voor het seizoen 2011-2012. Hierbij zijn trainingsvelden en wedstrijdvelden niet apart gerapporteerd, maar wel apart in de berekeningen opgenomen. De gerapporteerde behoefte is dus de behoefte aan wedstrijd- én trainingsvelden. Mocht zich een tekort voordoen aan wedstrijd- of trainingsvelden, dan is dit aangegeven in de toelichting bij de tabellen.
Bij de berekeningen die bij tabel 3.2 en verder zijn uitgevoerd, zijn kunstgrasvelden gelijk gesteld aan twee grasvelden (één wedstrijdveld en één trainingsveld). In onderstaande figuur zijn de voetbalaccommodaties op de kaart afgebeeld.

Figuur 3.1 Overzicht voetbalaccommodaties Groningen

Wanneer een trainingsveld in de documentatie van gemeente Groningen is opgenomen als oefenhoek, geeft tabel 3.1 dit veld apart weer. In de daaropvolgende tabellen worden deze oefenhoeken buiten beschouwing gelaten, omdat zij vanwege de afmetingen niet meedoen in de berekening.

Tekort/overschot wedstrijdvelden op zaterdag en zondag

Het aantal teams dat op zaterdag speelt is veel hoger dan het aantal teams op zondag (vooral omdat junioren en dames alleen op de zaterdag spelen). Dit heeft tot gevolg dat de behoefte aan wedstrijdvelden op zaterdag hoger is dan op zondag.

Tabel 3.1 Voetbal in Groningen per stadsdeel en sportpark - uitgangssituatie seizoen 2011-2012

		Velden			Aantal teams													
					Senioren heren		Senioren dames		Junioren				Pupillen				Overig	Totaal
Stadsdeel	Sportparken	natuur-gras	kunst-gras	oefen-hoek	Za	Zo	Za	Zo	A	B (mA)	C	mBC	D	E	F	mD	G	
Centrum / Oude wijken																		
	Het Noorden	1,0	2,0		9	6	1	0	0	0	1	0	1	1	1	0	0	20
	Totaal	**1,0**	**2,0**	**0**	**9**	**6**	**1**	**0**	**0**	**0**	**1**	**0**	**1**	**1**	**1**	**0**	**0**	**20**
Noordwest																		
	De Kring	2,0			2	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	3
	De Parrel / Selwerd	1,0	1,5	0,33	4	3	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8
	Hoogkerk	3,0	1,0		5	4	2	0	2	1	5	1	5	15	15	1	0	56
	West End	6,5	2,5		12	11	8	0	2	2	6	2	8	13	16	2	0	82
	Totaal	**12,5**	**5,0**	**0,33**	**23**	**18**	**11**	**0**	**4**	**3**	**11**	**3**	**14**	**28**	**31**	**3**	**0**	**149**
Groningen Zuid																		
	Coendersborg	3,0	2,0	2,0	15	9	5	0	1	0	2	0	1	5	4	0	0	42
	Corpus den Hoorn	6,0	2,0	2,0	13	10	1	0	2	4	7	0	6	6	6	0	0	55
	Esserberg	4,5	3,0	1,0	9	12	2	0	4	8	8	3	10	18	19	0	0	93
	Stadspark	1,5	2,0	1,33	7	7	1	0	1	2	3	0	5	8	10	0	0	44
	Totaal	**15,0**	**9,0**	**6,33**	**44**	**38**	**9**	**0**	**8**	**14**	**20**	**3**	**22**	**37**	**39**	**0**	**0**	**234**
Noorddijk																		
	Engelbert	2,0			1	3	0	0	0	1	2	0	1	3	3	0	0	14
	Kardinge	6,0	3,0		7	11	1	0	4	6	9	1	14	18	13	0	0	84
	Lewenborg		2,0		0	5	1	0	2	1	3	1	4	5	6	0	0	28
	Totaal	**8,0**	**5,0**	**0**	**8**	**19**	**2**	**0**	**6**	**8**	**14**	**2**	**19**	**26**	**22**	**0**	**0**	**126**
Totaal Groningen*		**36,5**	**21,0**	**6,66**	**84**	**81**	**23**	**0**	**18**	**25**	**46**	**8**	**56**	**92**	**93**	**3**	**0**	**529**

* Kunstgrasvelden tellen in de planning dubbel (één wedstrijdveld en één trainingsveld) terwijl oefenhoeken buiten beschouwing worden gelaten.
De 36,5 natuurgrasvelden betreffen 29,5 wedstrijdvelden en 7 trainingsvelden. Totaal worden er voor de planning 78,5 velden (= 29,5 + 7 + (21 * 2)) meegenomen.
De wedstrijdcapaciteit is (29,5 + 21) 50,5 velden. De trainingscapaciteit is (7 + 21) 28 velden.

Tabel 3.2 Voetbal in Groningen t/m 2030 volgens bevolkingsprognosemethode

Jaar	Aantal teams														Behoefte aan velden			Resultaat		
	Senioren heren		Senioren dames		Junioren				Pupillen				Overig	Totaal	Wedstrijd	Training		Behoefte	Aanbod	Overschot / tekort
	Za	Zo	Za	Zo	A	B (mA)	C	mBC	D	E	F	mD	G			Totaal	Afgerond			
2012	84	81	23	0	18	25	46	8	56	92	93	3	0	**529**	49	20,67	21	70	78,5	9
2016	81,94	79,01	22,44	0	19,42	26,97	49,62	8,63	58,74	96,50	97,55	3,15	0	**543,96**	50	21,00	21	71	78,5	8
2020	84,53	81,51	23,15	0	19,42	26,98	49,63	8,63	58,77	96,55	97,60	3,15	0	**549,93**	51	21,34	22	73	78,5	6
2030	87,18	84,07	23,87	0	19,76	27,44	50,49	8,78	62,01	101,87	102,98	3,32	0	**571,77**	52	22,07	22	74	78,5	5

Toelichting tabel 3.2

Op basis van de stedelijke gegevens (en NOC*NSF-normen) is het huidige aantal voetbalvelden in de gemeente Groningen toereikend om in de stedelijke behoefte aan voetbalvelden te voorzien; er is een overschot van negen voetbalvelden. Dit overschot wordt met name veroorzaakt door een overschot van 7,5 trainingsvelden. Daarnaast is er een overschot van één wedstrijdveld.

Bij een ongewijzigd aanbod aan voetbalvelden en een toenemende behoefte hieraan (veroorzaakt door de bevolkingsontwikkeling), ontstaat er in de periode 2012-2030 gestaag een tekort aan wedstrijdvelden. Hoewel vraag en aanbod in 2016 nog in evenwicht zijn, treedt er in 2020 een tekort op van één wedstrijdveld. In 2030 is dit opgelopen naar een tekort van twee wedstrijdvelden (een aanbod van 50 wedstrijdvelden en een behoefte van 52 wedstrijdvelden). Over de gehele periode loopt ook de vraag naar trainingsvelden op, maar in 2030 is er desondanks nog een overschot van 6,5 trainingsvelden.

Tabel 3.2 gaat uit van de fictieve situatie dat een team niet aan een vereniging of accommodatie gebonden is, maar haar wedstrijden en trainingen kan houden op elk voetbalveld in gemeente Groningen. Planologisch gezien is dit de ideale situatie, maar het is niet de realiteit. De clubs spelen op verschillende parken in de stad en op elk park zijn overschotten of tekorten die praktisch gezien niet bij elkaar kunnen worden opgeteld of van elkaar afgetrokken. Meestal is er sprake van een lichte onderbezetting van een park. De prognose geeft daarom een overschatting van het overschot aan velden. Dit wordt zichtbaar als we de analyses van stedelijk niveau naar stadsdeelniveau verplaatsen (zie tabel 3.3).

Tabel 3.3 Voetbal in Groningen per stadsdeel t/m 2030 volgens bevolkingsprognosemethode

Jaar	Aantal teams														Behoefte aan velden			Resultaat		
	Senioren heren		Senioren dames		Junioren				Pupillen				Overig	Totaal	Wedstrijd	Training		Behoefte	Aanbod	Overschot / tekort
	Za	Zo	Za	Zo	A	B (mA)	C	mBC	D	E	F	mD	G			Totaal	Afgerond			
Centrum / Oude wijken																				
2012	9	6	1	0	0	0	1	0	1	1	1	0	0	20	2	1,06	1	3	5	2
2016	9,46	6,31	1,05	0	0,00	0,00	1,17	0,00	1,13	1,13	1,13	0,00	0	21,37	3	1,13	1	4	5	1
2020	9,61	6,40	1,07	0	0,00	0,00	1,16	0,00	1,22	1,22	1,22	0,00	0	21,90	3	1,15	1	4	5	1
2030	9,67	6,45	1,07	0	0,00	0,00	1,24	0,00	1,24	1,24	1,24	0,00	0	22,14	3	1,16	1	4	5	1
Noordwest																				
2012	23	18	11	0	4	3	11	3	14	28	31	3	0	149	14	5,56	6	20	22,5	2,5
2016	22,79	17,83	10,90	0	4,10	3,08	11,29	3,08	13,27	26,53	29,38	2,84	0	145,09	14	5,48	6	20	22,5	2,5
2020	24,78	19,40	11,85	0	4,25	3,19	11,69	3,19	13,41	26,81	29,68	2,87	0	151,13	14	5,80	6	20	22,5	2,5
2030	26,37	20,64	12,61	0	4,45	3,34	12,25	3,34	14,88	29,75	32,94	3,19	0	163,75	15	6,22	6	21	22,5	1,5
Groningen Zuid																				
2012	44	38	9	0	8	14	20	3	22	37	39	0	0	234	22	9,49	10	32	33	1,0
2016	38,28	33,06	7,83	0	9,82	17,18	24,55	3,68	27,44	46,15	48,64	0,00	0	256,63	24	9,76	10	34	33	-1,0
2020	40,26	34,77	8,24	0	9,96	17,43	24,91	3,74	26,49	44,54	46,95	0,00	0	257,29	24	9,95	10	34	33	-1,0
2030	42,50	36,71	8,69	0	9,78	17,11	24,44	3,67	28,58	48,07	50,67	0,00	0	270,21	25	10,37	11	36	33	-3,0
Noorddijk																				
2012	8	19	2	0	6	8	14	2	19	26	22	0	0	126	11	4,55	5	16	18	2
2016	7,49	17,79	1,87	0	5,82	7,76	13,58	1,94	18,69	25,58	21,64	0,00	0	122,18	10	4,38	5	15	18	3
2020	7,16	17,01	1,79	0	5,52	7,36	12,87	1,84	18,01	24,65	20,86	0,00	0	117,07	10	4,19	4	14	18	4
2030	7,21	17,12	1,80	0	5,41	7,21	12,62	1,80	17,65	24,15	20,43	0,00	0	115,40	10	4,14	4	14	18	4

Toelichting tabel 3.3

Wanneer de berekeningen per stadsdeel worden uitgevoerd, blijkt de behoefte aan voetbalvelden op een ander niveau te liggen. Op een kleiner schaalniveau wordt immers, mede door afronding (≥ 0,25 = 1), een grotere totale behoefte gemeten. Daarnaast kan een tekort aan velden in het ene stadsdeel op stedelijk niveau ogenschijnlijk worden opgeheven door een overschot in een ander stadsdeel. Door analyses op stadsdeelniveau ontstaat beter zicht op de behoeften in verschillende delen van de stad. Overigens dient opgemerkt te worden dat het mogelijk is dat een stadsdeel een overschot kent, terwijl één of zelfs meerdere sportparken in dat stadsdeel velden tekort hebben. Hieronder volgt een beschrijving van de resultaten van de analyse op stadsdeelniveau.

Stadsdeel Centrum/Oude Wijken heeft met het huidige aanbod van drie wedstrijdvelden en twee trainingsvelden momenteel voldoende velden beschikbaar. Ook voor de periode tot 2030 worden er geen tekorten verwacht. In 2012 is er een overschot van één trainingsveld en dit overschot blijft constant tot 2030.

In stadsdeel Noordwest bevinden zich momenteel 14,5 wedstrijdvelden en acht trainingsvelden. Hoewel er in de periode 2012-2020 een overschot is van 0,5 wedstrijdveld, treedt er volgens de prognose in 2030 een licht tekort op van 0,5 wedstrijdveld. Over de gehele periode van nu tot 2030 is er een overschot van twee trainingsvelden.
Het (lichte) overschot van stadsdeel Noordwest komt voort uit het overschot op de sportparken De Kring en De Parrel/Selwerd. Zo beschikt De Kring over twee natuurgrasvelden die door slechts twee zaterdagelftallen en een D-team worden gebruikt. De Parrel/Selwerd heeft één natuurgras- en 1,5 kunstgrasveld waar vier zaterdag-,en drie zondagteams en een damesteam gebruik van maken.
Sportpark West End, gelegen in stadsdeel Noordwest, heeft een huidig aanbod van 6,5 natuurgras- en 2,5 kunstgrasvelden, en een korfbalveld dat gebruikt wordt voor voetbaltrainingen. Bovendien spelen pupillenelftallen op Sportpark West End op een onofficieel veld.
Sportpark Hoogkerk heeft een licht tekort aan velden (zie tabel 3.4 en toelichting) wat de komende jaren nog iets zal oplopen.

Hoewel zich nu nog slechts een klein tekort van 0,5 wedstrijdveld voordoet in stadsdeel Groningen Zuid, geeft de prognose weer dat er vanaf 2016 2,5 wedstrijdvelden te weinig zijn. Er zijn momenteel 21,5 wedstrijdvelden, terwijl er in 2016 24 benodigd zijn. Ook in 2020 bedraagt het tekort 2,5, om in 2030 op te lopen naar 3,5 wedstrijdvelden. Er is over de gehele periode 2012-2030 een klein overschot aan trainingsvelden.

Het stadsdeel Noorddijk heeft op dit moment met elf wedstrijdvelden geen overschot of tekort aan wedstrijdvelden, maar vanaf 2016 tot 2030 wordt er volgens de prognose een overschot verwacht van één wedstrijdveld. De zeven trainingsvelden leveren op dit moment een overschot van twee velden. Vanaf 2020 stijgt het teveel naar drie trainingsvelden.

Tabel 3.4a Voetbal op drie sportparken (Hoogkerk, Esserberg en Kardinge) t/m 2030 volgens bevolkingsprognosemethode

Jaar	Aantal teams													Behoefte aan velden			Resultaat		
	Senioren heren		Senioren dames		Junioren				Pupillen				Overig	Totaal	Wedstrijd	Training		Behoefte	Aanbod*	Overschot / tekort
	Za	Zo	Za	Zo	A	B (mA)	C	mBC	D	E	F	mD	G			Totaal	Afgerond			
Hoogkerk**																				
2012	5	4	2	0	2	1	5	1	5	15	15	1	0	56	4,5	1,75	2,0	7	5	-1,5
2016	4,95	3,96	1,98	0	2,05	1,03	5,13	1,03	4,74	14,21	14,21	0,95	0	54,25	4,5	1,72	1,5	6	5	-1,0
2020	5,39	4,31	2,16	0	2,13	1,06	5,32	1,06	4,79	14,36	14,36	0,96	0	55,89	4,5	1,80	2,0	7	5	-1,5
2030	5,73	4,59	2,29	0	2,23	1,11	5,57	1,11	5,31	15,94	15,94	1,06	0	60,88	5,0	1,94	2,0	7	5	-2,0
Esserberg**																				
2012	9	12	2	0	4	8	8	3	10	18	19	0	0	93	8,0	3,36	3,5	12	10,5	-1,0
2016	7,83	10,44	1,74	0	4,91	9,82	9,82	3,68	12,47	22,45	23,70	0,00	0	106,86	9,5	3,66	3,5	13	10,5	-2,5
2020	8,24	10,98	1,83	0	4,98	9,96	9,96	3,74	12,04	21,67	22,87	0,00	0	106,27	9,5	3,70	3,5	13	10,5	-2,5
2030	8,69	11,59	1,93	0	4,89	9,78	9,78	3,67	12,99	23,39	24,68	0,00	0	111,38	9,5	3,83	4,0	14	10,5	-3,0
Kardinge																				
2012	7	11	1	0	4	6	9	1	14	18	13	0	0	84	8	3,05	3	11	12	1
2016	6,56	10,30	0,94	0	3,88	5,82	8,73	0,97	13,77	17,71	12,79	0,00	0	81,47	7	2,93	3	10	12	2
2020	6,27	9,85	0,90	0	3,68	5,52	8,28	0,92	13,27	17,06	12,32	0,00	0	78,06	7	2,80	3	10	12	2
2030	6,31	9,91	0,90	0	3,61	5,41	8,11	0,90	13,00	16,72	12,07	0,00	0	76,94	7	2,78	3	10	12	2

* Hoogkerk heeft 3 wedstrijd- en 2 trainingsvelden;. Esserberg heeft 7 wedstrijd- en 3,5 trainingsvelden; Kardinge heeft 8 wedstrijd- en 4 trainingsvelden.

** Bij Hoogkerk en Esserberg is het resultaat op basis van halve velden weergegeven omdat ook halve velden aangeboden worden. Bij afronding op hele velden zou een onjuist beeld ontstaan.

Tabel 3.4b Voetbal op sportpark Corpus den Hoorn t/m 2030 volgens bevolkingsprognosemethode

Jaar	Aantal teams													Behoefte aan velden			Resultaat		
	Senioren heren		Senioren dames		Junioren				Pupillen				Overig	Totaal	Wedstrijd	Training		Behoefte	Aanbod*	Overschot / tekort
	Za	Zo	Za	Zo	A	B (mA)	C	mBC	D	E	F	mD	G			Totaal	Afgerond			
Corpus den Hoorn*																				
2012	13	10	1	0	2	4	7	0	6	6	6	0	0	55	5,5	2,43	2,5	8	8	0,0
2016	11,31	8,70	0,87	0	2,45	4,91	8,59	0,00	7,48	7,48	7,48	0,00	0	59,29	6,0	2,48	2,5	9	8	-0,5
2020	11,90	9,15	0,92	0	2,49	4,98	8,72	0,00	7,22	7,22	7,22	0,00	0	59,82	6,0	2,54	2,5	9	8	-0,5
2030	12,56	9,66	0,97	0	2,44	4,89	8,55	0,00	7,80	7,80	7,80	0,00	0	62,45	6,5	2,63	2,5	9	8	-1,0

* Corpus den Hoorn heeft 5 wedstrijd- en 3 trainingsvelden.

Toelichting tabel 3.4a en 3.4b

De gemeente Groningen selecteerde in 2008 drie sportparken voor nader onderzoek, te weten sportpark Hoogkerk, sportpark Esserberg en sportpark Kardinge. Ook in 2012 zijn deze sportparken nader onderzocht. Op verzoek van de gemeente Groningen ook een aparte analyse verricht bij sportpark Corpus den Hoorn. De gegevens over deze vier sportparken moeten meer inzicht bieden in de opbouw van overschotten en tekorten in de verschillende stadsdelen.

Sportpark Hoogkerk (onderdeel stadsdeel Noordwest met overschot van 2,5 velden in 2012)

Sportpark Hoogkerk bevindt zich in een stadsdeel met een overschot aan velden, maar kent zelf daarentegen een licht tekort aan velden. In de huidige situatie leveren de drie wedstrijdvelden en twee trainingsvelden een tekort op van 1,5 wedstrijdveld en een evenwichtssituatie qua trainingsvelden. Hoewel er in 2016 een klein overschot is van 0,5 trainingsveld, blijft er een tekort bestaan van 1,5 wedstrijdveld. In 2020 is het tekort volgens de prognoses nog steeds 1,5 wedstrijdveld en is de evenwichtssituatie qua trainingsvelden weer hersteld. In 2030 loopt het tekort van sportpark Hoogkerk op naar twee wedstrijdvelden.

Sportpark Esserberg (onderdeel stadsdeel Groningen Zuid met overschot van 1 veld in 2012)

Sportpark Esserberg heeft met name een tekort aan wedstrijdvelden. De huidige situatie, met zeven wedstrijdvelden, levert een tekort op van één wedstrijdveld. Vanaf 2016 tot 2030 wordt er een constante behoefte van 9,5 wedstrijdvelden geconstateerd. Dit is een tekort van 2,5 wedstrijdvelden. Voor wat betreft trainingsvelden doet zich pas vanaf 2030 een tekort voor van 0,5 trainingsveld. Tot dan zijn er precies genoeg trainingsvelden beschikbaar om aan de behoefte te voldoen.

Sportpark Kardinge (onderdeel stadsdeel Noorddijk met overschot van 2 velden in 2012)

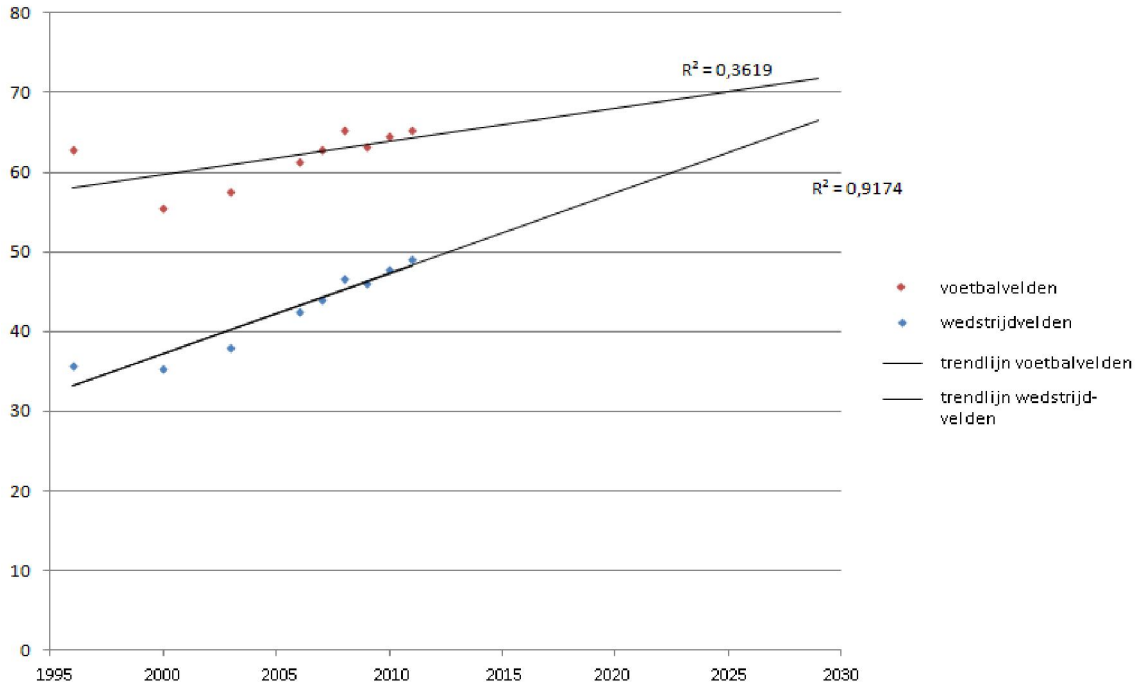
Sportpark Kardinge beschikt over acht wedstrijdvelden en vier trainingsvelden, waarmee in de huidige situatie er voldoende wedstrijdvelden zijn, en een overschot van één trainingsveld. Volgens de prognose blijft het overschot van één trainingsveld tot 2030 stabiel en treedt er op sportpark Kardinge vanaf 2016 ook een overschot op van één wedstrijdveld.

Sportpark Corpus den Hoorn (onderdeel stadsdeel Groningen Zuid met evenwichts-situatie in 2012)

Tabel 3.4b laat zien dat er momenteel een evenwichtssituatie bestaat op sportpark Corpus den Hoorn tussen de ruimtebehoefte van de teams en het aanbod van velden. Er is echter in 2012 een behoefte aan 5,5 wedstrijdvelden tegenover een aanbod van vijf, en een behoefte aan 2,5 trainingsvelden tegenover een aanbod van drie. De evenwichtssituatie vertekent dus door het bij elkaar optellen van wedstrijd- en trainingsvelden.
De bevolkingsprognose wijst uit dat, terwijl de behoefte aan trainingsvelden gelijk blijft, er in 2016 en 2020 een behoefte aan zes wedstrijdvelden ontstaat. In 2030 is deze vraag gegroeid naar 6,5 wedstrijdvelden. Hiermee ontstaat een tekort van één wedstrijdveld.

Trendextrapolatie voetbal

Ter aanvulling op de analyses op basis van bevolkingsprognose is een trendextrapolatie verricht op basis van historische teamaantallen. De teamaantallen die beschikbaar zijn voor de seizoenen '96-'97, '00-'01, '03-'04 en '06-'07 tot en met '11-'12 zijn hiervoor gebruikt. Onderstaande figuur geeft weer hoe de behoefte aan wedstrijdvelden en de totale behoefte aan voetbalvelden zich op basis van de trendextrapolatie zullen ontwikkelen.

Figuur 3.2 Trendextrapolatie voetbal in Groningen 1996-2030

De behoefte aan voetbalvelden bedraagt in 2030 op basis van de trendextrapolatie 72 velden. Dit betekent dat er een groei wordt verondersteld die onder de bevolkingsmatige groei van voetbal ligt. De prognose op basis van bevolkingsontwikkelingen kwam namelijk uit op een behoefte van 74 voetbalvelden in 2030. Dat de behoefte aan voetbalvelden op basis van de trendextrapolatie lager uitkomt is niet heel verwonderlijk. Vanaf het seizoen 2006/2007 is er een gematigde groei te zien in het totaal aantal voetbalteams en deze ligt onder de bevolkingsgroei in de gemeente Groningen.
Op basis van de trendextrapolatie wordt een explosieve groei verwacht voor het aantal wedstrijdvelden. De behoefte aan wedstrijdvelden wordt voor 2030 geschat op 67 wedstrijdvelden, een aantal dat bijna overeenkomt met de behoefte aan voetbalvelden in het algemeen. Vanaf het seizoen 2000-2001 is er een duidelijke groei te zien in de behoefte aan het aantal wedstrijdvelden, die zich doorzet tot minimaal het huidige seizoen 2011-2012. De explosieve groei in de huidige en toekomstige vraag naar wedstrijdvelden wordt veroorzaakt door 1) de verschuiving van de populariteit bij mannenteams van zondag als wedstrijddag naar zaterdag als wedstrijddag, 2) de toename in jeugdteams en, als laatste maar zeker niet onbelangrijkste, 3) de groeispurt die het vrouwenvoetbal doormaakt. Door deze trends is er met name op wedstrijddag zaterdag veel vraag naar velden. Hiermee moet in de toekomstige planning rekening worden gehouden.

Vergelijking ruimteonderzoek 2008

In dit onderzoek gaan we voor 2012 uit van het huidige aantal voetbalteams. Op basis van dit aantal en de bevolkingsprognose voor 2016 en verder is het aantal voetbalteams in de toekomst voorspeld. Hieronder plaatsen we deze berekeningen in perspectief op basis van de ontwikkeling in de afgelopen vier jaar. Daarbij wordt ingegaan op de (lichte) verschuivingen die zijn waargenomen (zie bijlage B5 voor gedetailleerde informatie over de vergelijking).

De druk op de voetbalvelden is op zaterdag het hoogst, omdat dan zowel de senioren (heren en dames) als de junioren en pupillen voetballen. In de afgelopen vier jaar is de populariteit van voetballen op zondag afgenomen, waardoor 's zondags de velden minder worden benut. Als deze trend zich doorzet, wordt het contrast tussen de 'drukke zaterdag' en de 'rustige zondag' de komende jaren groter. Voor de verschillende soorten teams die op zaterdag spelen, zijn er ontwikkelingen zichtbaar. In onderstaande tabel staan deze ontwikkelingen genoemd met daarbij de gevolgen voor het advies.

Tabel 3.4c Ontwikkeling zaterdagvoetbal

Soort team (zaterdag)	Opmerkingen prognose	Gevolgen voor advies
Heren	Omdat de afgelopen jaren een lichte daling van het aantal herenteams zichtbaar is, ondanks de bevolkingsgroei, is het aannemelijk dat de prognose voor 2016 en verder een bovengrens is, waarbij het daadwerkelijke aantal teams wellicht iets lager zal liggen. Dit zullen echter, naar verwachting, geen grote afwijkingen zijn	Geen
Dames	Damesvoetbal kent, zowel in Groningen als landelijk, een stijgende populariteit. Verwacht mag worden dat het aantal vrouwelijke voetballers zich sterker ontwikkelt dan op basis van de bevolkingsontwikkeling berekend is. De berekende teamaantallen zijn daarmee een ondergrens.	De toename van damesvoetbal zal vooral gevolgen hebben voor het inplannen van de kleedkamers. Op de velden ontstaat er waarschijnlijk ruimte doordat het aantal herenteams afneemt. Op de sportparken waar nu al krapte heerst, bijvoorbeeld Esserberg, zal het inplannen van de damesteams bij voorkeur op zondag plaatsvinden, of anders onderdeel zijn van de nog vast te stellen 'creatieve oplossing' die nodig is voor het inplannen van alle wedstrijden.
Junioren	Als de grote huidige jongste lichting (sterke toename van het aantal E- en F-teams) actief blijft in de vereniging (verminderen drop-out), zal het aantal juniorenteams waarschijnlijk hoger worden dan op basis van de bevolkingsontwikkeling is voorspeld.	De toename van juniorenteams legt extra druk op de toekomstige krapte op de velden. Een creatieve inplanning van de velden wordt hierdoor nog belangrijker.
Pupillen	Het aantal pupillenteams is de afgelopen jaren zo sterk gestegen, dat het onwaarschijnlijk is dat deze groei zich in dezelfde mate zal voortzetten. De stijging van het aantal teams die is voorspeld op basis van de bevolkingsgroei lijkt aannemelijk.	Ook de toename van het aantal pupillenteams vraagt om een creatieve inplanning, wellicht kan er bijvoorbeeld vroeger op de zaterdagochtend gestart worden. Tevens is het van belang te monitoren of de sterke groei van de pupillenteams doorzet en of deze voetballertjes ook allemaal doorstromen naar de juniorenteams.

Sinds de meting in 2008 zijn vier grasvelden vervangen door vier kunstgrasvelden. Daarnaast heeft de gemeente Groningen 1,5 wedstrijdveld afgestoten. Door deze veranderingen is het aantal natuurgrasvelden afgenomen van 42 tot 36,5 en is het aantal kunstgrasvelden toegenomen van 17 tot 21.

Het adviesrapport behorend bij het ruimteonderzoek in 2008 omvatte vier voorstellen voor de korte en middellange termijn om de ruimtebehoefte aan voetbalvelden beter af te stemmen op het aanbod. Onderstaande tabel laat zien in hoeverre deze voorstellen tot uitvoering zijn gebracht.

Tabel 3.4d Status voorstellen 'voetbal' ruimteonderzoek 2008

Voorstel	Status
Afstoten natuurgras-wedstrijdveld op Corpus den Hoorn (2009)	Voor Corpus den Hoorn wordt momenteel een plan ontwikkeld voor herindeling velden ('Masterplan indelingen velden Corpus den Hoorn')
Omzetten rugbyveld in kunstgras-voetbalveld op sportpark Esserberg (2010 – 2012)	In plaats van het rugbyveld is het hoofdveld omgezet van natuurgras in kunstgras
Afstoten oefenveld voetbal voor rugbygebruik op sportpark Corpus den Hoorn (2010 – 2012)	Voor Corpus den Hoorn wordt momenteel een plan ontwikkeld met de intentie dat één groot veld beschikbaar komt voor rugby, American Football en veldvoetbal
Omzetten oefenveld in kunstgrasveld op Sportpark Hoogkerk (2020)	(Nog) niet gebeurd

3.2 Hockey

Op basis van 1) de bevolkingsprognose, 2) de ledengroei van de KNHB en 3) de ledengroei van hockeyvereniging GHBS wordt er een tekort aan hockeyvelden in de gemeente Groningen geconstateerd (zie tabel 3.5, tabel 3.6 en tabel 3.7).

Kijkend naar de bevolkingsgroei blijft tot 2020 het huidige tekort van twee hockeyvelden stabiel, maar is dit tekort in 2030 gegroeid tot drie velden.

De afgelopen vijf jaar bedroeg de jaarlijkse ledengroei van de KNHB 5,0 procent. Wanneer deze groei zich tot 2020 voortzet, is er in 2016 een tekort van drie hockeyvelden dat in 2020 oploopt tot vier velden. Voor de periode van 2020 tot 2030 gaat de berekening uit van een afzwakking van de groei tot 3,85%, het groeipercentage de hockeybond in 2008 verwachtte. Met deze groei neemt het tekort in 2030 toe tot zeven hockeyvelden.

De derde rekenmethode baseert zich op de ledenaantallen van hockeyvereniging GHBS, teruggaand tot 2005. Hierbij is een gemiddelde groei van 3,96% geconstateerd. Wanneer deze groei zich bij GHBS voortzet, is er in 2016 een tekort van drie velden, in 2020 van vier velden en in 2030 van zeven velden. Omdat er de afgelopen jaren reeds een tekort was aan hockeyvelden in de gemeente Groningen, is de kans zeer groot dat de groei van GHBS is geremd door dit tekort. Bij een groter aantal beschikbare velden was de ledengroei waarschijnlijk ook groter geweest. Wanneer er nieuwe hockeyvelden worden aangelegd, zal de

gemiddelde groei van GHBS zich hoogstwaarschijnlijk in minimaal eenzelfde tempo doorzetten.

De berekening die is gemaakt op basis van de ledengroei van GHBS is in onze ogen een goede voorspeller voor de toekomst en geeft sowieso de minimale behoefte weer aan hockeyvelden in de gemeente Groningen. Er is, concluderend, een bestaand tekort van twee hockeyvelden. Daarbovenop moet er elke vier jaar een extra hockeyveld bijkomen om aan de vraag te voldoen.

GHBS geeft zelf aan te weinig capaciteit aan wedstrijd- en trainingsvelden te hebben. Ook is het aantal kleedkamers niet toereikend. Momenteel wordt vanwege ruimtegebrek een deel van de jeugdwedstrijden gespeeld bij andere clubs (buiten Groningen).

Tabel 3.5 Hockey in Groningen t/m 2030 volgens bevolkingsprognosemethode

		Aantal velden	Aantal teams					Behoefte aan velden		Resultaten		
Jaar	Vereniging	Kunstgras	Senioren	Junioren ABC	Pupillen D	Pupillen EF	Totaal	Zondag	Zaterdag	Huidig aanbod	Overschot / tekort	Afgerond
2012	GHBS	3	28	21	18	18	85	3,11	4,83	3	-1,83	-2
2016	GHBS	3	27,31	22,65	18,88	18,88	87,73	3,03	5,14	3	-2,14	-2
2020	GHBS	3	28,18	22,66	18,89	18,89	88,62	3,13	5,14	3	-2,14	-2
2030	GHBS	3	29,06	23,05	19,93	19,93	91,97	3,23	5,33	3	-2,33	-3

Tabel 3.6 Hockey in Groningen t/m 2020 o.b.v. 5,0% ledengroei KNHB en t/m 2030 o.b.v. 3,85% ledengroei KNHB

		Aantal velden	Aantal teams					Behoefte aan velden		Resultaten		
Jaar	Vereniging	Kunstgras	Senioren	Junioren ABC	Pupillen D	Pupillen EF	Totaal	Max. behoefte Zo	Max. behoefte Za	Huidig aanbod	Overschot / tekort	Afgerond
2012	GHBS	3	28	21	18	18	85	3,11	4,83	3	-1,83	-2
2016	GHBS	3	34,01	25,51	21,87	21,87	103,25	3,78	5,87	3	-2,87	-3
2020	GHBS	3	41,32	30,99	26,56	26,56	125,43	4,59	7,13	3	-4,13	-4
2030	GHBS	3	55,27	41,45	35,53	35,53	167,78	6,14	9,54	3	-6,54	-7

Tabel 3.7 Hockey in Groningen t/m 2030 op basis van ledengroei GHBS van 3,96% per jaar t/m 2030

		Aantal velden	Aantal teams					Behoefte aan velden		Resultaten		
Jaar	Vereniging	Kunstgras	Senioren	Junioren ABC	Pupillen D	Pupillen EF	Totaal	Zondag	Zaterdag	Huidig aanbod	Overschot / tekort	Afgerond
2012	GHBS	3	28	21	18	18	85	3,11	4,83	3	-1,83	-2
2016	GHBS	3	32,70	24,53	21,02	21,02	127,52	3,63	5,65	3	-2,65	-3
2020	GHBS	3	38,20	28,65	24,56	24,56	153,96	4,24	6,59	3	-3,59	-4
2030	GHBS	3	56,32	42,24	36,21	36,21	170,97	6,26	9,72	3	-6,72	-7

Er wordt in Groningen een tekort geconstateerd van twee hockeyvelden en een overschot van één softbalveld. De vraag dringt zich hierbij op of de mogelijkheid bestaat het softbalveld te vervangen voor een hockeyveld. Zowel hockeyclub GHBS als honk- en softbalvereniging BSC Caribe is gelegen op sportpark Corpus den Hoorn. Het betreft in dit geval dus een vermindering van één softbalveld bij BSC Caribe en een toevoeging van één hockeyveld bij GHBS.
Een softbalveld is van het thuishonk tot het hek minimaal 60 meter lang en heeft een ronde vorm. Een hockeyveld is 91,4 meter lang en 55 meter breed en heeft een rechthoekige vorm. Bij beide velden moet rekening worden gehouden met ruimte voor omheining.
Qua afmetingen is een hockeyveld groter dan een softbalveld. Alleen bij een gunstige ligging kan een softbalveld worden vervangen door een hockeyveld. Dit is op sportpark Corpus den Hoorn niet het geval. De twee softbalvelden maken door hun tegendraadse ligging gebruik van de ronde vorm van het veld en benutten de beschikbare ruimte aldus optimaal. Hierdoor is er echter geen plaats voor een hockeyveld, zonder aanpassingen aan het sportpark te verrichten. Concreet gezegd: wanneer een softbalveld wordt vervangen door een hockeyveld is het noodzakelijk ook het tweede softbalveld te verplaatsen of weg te halen.

De overkoepelende studentensportstichting ACLO heeft op de locatie van Sportcentrum RUG/HG de beschikking over drie kunstgrasvelden en per 15 oktober 2012 zelfs over vier kunstgrasvelden. Twee studentenhockeyverenigingen maken gebruik van deze velden: GCHC en GSHC Forward. Doordeweeks trainen deze studentenverenigingen op de velden en ‘s zondags gebruiken zij de velden van ’s ochtends vroeg tot ’s avonds laat voor wedstrijden. Op zaterdag worden de velden slechts incidenteel gebruikt voor korfbal- en lacrosse-activiteiten. GHBS heeft hierdoor de mogelijkheid om op zaterdag uit te wijken naar de velden bij het Sportcentrum.
Zaterdag is bij GHBS uitgerekend de dag met het grootste tekort. Het hockey gaat ervanuit dat negen normteams op zaterdag op een kunstgrasveld kunnen spelen. Hockeyclub GHBS telt momenteel 43,5 normteams op zaterdag, waardoor een behoefte aan 4,8 velden ontstaat. Omdat de huidige accommodatie van GHBS drie velden telt, levert dit een tekort op van 1,8 velden. Op zondag heeft de hockeyclub een behoefte aan 3,1 velden, hetgeen met het huidige aanbod van drie velden kan worden opgevangen.
Wanneer GHBS op zaterdag gebruikmaakt van twee velden bij het Sportcentrum, valt het tekort van 1,8 velden op deze dag weg.
Omdat het hockey in Groningen en dus de behoefte aan hockeyvelden volgens de prognose zullen groeien, is de oplossing om op zaterdag de universiteitsvelden te gebruiken slechts een tijdelijke. Het tekort aan hockeyvelden wordt naar verwachting alleen maar groter. Vooralsnog kunnen de drie velden ‘s zondags nipt in de behoefte voorzien, maar ook op zondag zal de behoefte stijgen. En op deze dag kan niet worden uitgeweken naar de velden bij het Sportcentrum.

Vergelijking ruimteonderzoek 2008

In het onderzoek uit 2008 zijn voor hockey drie berekeningen uitgevoerd. Uiteindelijk is het scenario op basis van de ledengroei GHBS aangewezen als meest waarschijnlijk. Dit scenario ging uit van een groei van 60 leden per jaar, wat zou leiden tot 88 teams in 2012 (35 senioren, 53 junioren/pupillen). In het seizoen 2011-2012 zijn, volgens opgave van GHBS, 85 teams actief (28 senioren, 57 junioren/pupillen). Hoewel het totale aantal teams daarmee niet veel verschilt van de prognose, is de verdeling tussen senioren- en jeugdteams wel opvallend. Het aantal seniorenteams (allemaal spelend op zondag) is gelijk gebleven tussen 2008 en 2012, wat

betekent dat de groei in leden alleen heeft geleid tot extra jeugdteams, met wedstrijden op zaterdag.
Hiermee is net als bij voetbal een bovenmatige groei bij de jeugd aan de orde.
De druk op de hockeyvelden blijft 's zaterdags het hoogst en jeugdteams spelen daarom op zaterdag geregeld wedstrijden bij andere clubs. Wanneer ook de komende jaren de ledengroei voornamelijk jeugdleden betreft, wordt de druk op de zaterdag nog hoger dan voorspeld. Twee extra velden zijn dan nog niet voldoende om alle wedstrijden op zaterdag te kunnen spelen.

In het adviesrapport uit 2008 zijn voor de korte en middellange termijn vier voorstellen gedaan om de ruimtebehoefte aan hockeyvelden beter af te stemmen op het aanbod. Onderstaande tabel laat zien in hoeverre deze voorstellen tot uitvoering zijn gebracht.

Tabel 3.7a Status voorstellen 'hockey' ruimteonderzoek 2008

Voorstel	Status
Vervanging grasvoetbalveld door kunstgras hockeyveld op Corpus den Hoorn (2009)	Er wordt een plan voor Corpus den Hoorn ontwikkeld, waarin een nieuw kunstgrasveld voor hockey is opgenomen ('Masterplan indeling velden Corpus den Hoorn'). Het is duidelijk dat er behoefte is aan extra hockeyvelden op dit sportpark. De gemeente onderzoekt mogelijke financieringsvormen.
Opening complex Meerstad met twee hockeyvelden en nieuwe hockeyvereniging (2012)	Niet gebeurd. De woningontwikkeling in Meerstad komt niet van de grond, voorlopig is er ook geen reden om daar voorzieningen aan te leggen.
Uitbreiding hockeycomplex Meerstad met één hockeyveld (2018)	Niet gebeurd. De woningontwikkeling in Meerstad komt niet van de grond, voorlopig is er ook geen reden om daar voorzieningen aan te leggen.
Uitbreiding hockeycomplex Corpus Den Hoorn of hockeycomplex Meerstad met één hockeyveld, afhankelijk van actuele ruimtebehoefte en ruimtelijke mogelijkheden sportparken (2024)	Bij GHBS zijn ideeën om een softbalveld op Corpus den Hoorn te vervangen door een hockeyveld. Zonder aanpassingen te verrichten aan het sportpark is dit echter niet mogelijk.

3.3 Korfbal

De gemeente Groningen heeft in de huidige situatie een overschot aan korfbalvelden (tabel 3.8). Over de gehele gemeente gezien is er een overschot van drie korfbalvelden, dat op verenigingsniveau kan worden herleid tot een teveel van één veld bij korfbalvereniging Hoogkerk.
Hoogkerk beschikt over een kunstgras- en een natuurgrasveld. De analyse wijst uit dat het natuurgrasveld overtollig is. Club Brothers heeft één groot kunstgrasveld dat kan worden opgesplitst in één pupillenveld, één aspirantenveld en één seniorenveld. Het veld is als één veld meegenomen in de berekeningen. Hiermee wordt in de behoefte voorzien.
Het gemeentebrede overschot aan velden is het gevolg van de spreiding van korfbal over meerdere sportparken. Wanneer de leden niet over vier maar over twee sportparken waren verdeeld, zou de gemeente het met minder velden afkunnen. De bevolkingsprognose wijst uit dat het gemeentebrede overschot van drie velden in 2030 is afgenomen tot een overschot van twee velden.

Vergelijking ruimteonderzoek 2008

In 2012 zijn er 50 korfbalteams actief in Groningen, vijf meer dan voorspeld in 2008. Het verschil zit met name in de jeugdteams. De verenigingen zitten, met uitzondering van Rog, ruim in hun velden en kunnen extra leden makkelijk opvangen. Rog zit met twaalf teams wel bijna aan een optimale bezetting. Als deze club er nog extra jeugdleden bij krijgt, moet gekeken worden of de inplanning van de wedstrijden nog efficiënter kan.

In het adviesrapport uit 2008 zijn voor de korte en middellange termijn geen voorstellen gedaan voor aanpassing van het aanbod, maar is geadviseerd om het huidige korfballandschap te behouden.

Tabel 3.8 Korfbal in Groningen t/m 2030 volgens bevolkingsprognosemethode

Jaar	Vereniging	Aantallen teams					Behoefte	Resultaten		
		Senioren zaterdag	Senioren zondag	junioren A	junioren BC	junioren DEF	Totaal	Totaal	Huidig aanbod	Overschot / tekort	Afgerond
2012	NIC	1	6	2	2	5	16	0,68	1	0,32	0
	Hoogkerk	0	3	2	5	5	15	0,56	2*	1,44	1
	Club Brothers	0	3	1	2	1	7	0,31	1**	0,69	0
	Rog	8	0	0	1	3	12	0,98	1	0,02	0
	Totaal	**9**	**12**	**5**	**10**	**14**	**50**	**2,10**	**5**	**2,90**	**3**
2016	NIC	0,98	5,85	2,16	2,10	5,24	16,33	0,69	1	0,31	0
	Hoogkerk	0	2,93	2,16	5,24	5,24	15,57	0,58	2*	1,42	1
	Club Brothers	0	2,93	1,08	2,10	1,05	7,15	0,32	1**	0,68	2
	Rog	7,80	0	0	1,05	3,15	12,00	0,97	1	0,03	0
	Totaal	**8,78**	**11,71**	**5,39**	**10,49**	**14,69**	**51,05**	**2,13**	**5**	**2,87**	**3**
2020	NIC	1,01	6,04	2,16	2,10	5,25	16,55	0,70	1	0,30	0
	Hoogkerk	0	3,02	2,16	5,25	5,25	15,67	0,59	2*	1,41	1
	Club Brothers	0	3,02	1,08	2,10	1,05	7,25	0,32	1**	0,68	2
	Rog	8,05	0	0	1,05	3,15	12,25	1,00	1	0,00	0
	Totaal	**9,06**	**12,08**	**5,40**	**10,50**	**14,69**	**51,72**	**2,16**	**5**	**2,84**	**3**
2030	NIC	1,04	6,23	2,20	2,21	5,54	17,21	0,68	1	0,32	0
	Hoogkerk	0	3,11	2,20	5,54	5,54	16,38	0,68	2*	1,32	1
	Club Brothers	0	3,11	1,10	2,21	1,11	7,53	0,39	1**	0,61	2
	Rog	8,30	0	0	1,11	3,32	12,73	0,97	1	0,03	0
	Totaal	**9,34**	**12,45**	**5,49**	**11,07**	**15,50**	**53,86**	**2,28**	**5**	**2,72**	**2**

* Hoogkerk heeft 1 kunstgrasveld en 1 natuurgrasveld.
** Club Brothers heeft 1 groot kunstgrasveld onderverdeeld in 1 pupillen-, 1 aspiranten- en 1 seniorenveld

3.4 Honk- en softbal

De bevolkingsprognose voor soft- en honkbal in Groningen wijst uit dat BSC Caribe, de enige soft- en honkbalvereniging in de gemeente, te maken heeft met een overschot van één softbalveld (tabel 3.9). BSC Caribe heeft momenteel één honkbalveld en twee softbalvelden tot haar beschikking, maar zou voldoende hebben aan één honkbalveld en één softbalveld. Volgens de prognose blijft dit overschot ongewijzigd tot 2030.

Vergelijking ruimteonderzoek 2008

Honk- en softbalclub BSC Caribe heeft in 2012 evenveel teams als in 2008. Dit komt overeen met de prognose uit 2008 en er is daarom geen nuancering van het advies nodig.

Tabel 3.9 Honk- en softbal in Groningen t/m 2030 volgens bevolkingsprognosemethode

		Aantal normteams		Planningsnorm		Behoefte		Resultaten					
Jaar	Vereniging	Honkbal	Softbal	Honkbal	Softbal	Honkbal	Softbal	Aanbod honkbal	Aanbod softbal	Overschot / tekort	Afgerond	Overschot / tekort softbal	Afgerond
2012	BSC Caribe	3	5	8	10	0,38	0,50	1	2	0,63	0	1,50	1
2016	BSC Caribe	2,96	4,93	8	10	0,37	0,49	1	2	0,63	0	1,51	1
2020	BSC Caribe	3,04	5,07	8	10	0,38	0,51	1	2	0,62	0	1,49	1
2030	BSC Caribe	3,14	5,23	8	10	0,39	0,52	1	2	0,61	0	1,48	1

3.5 Tennis

Tennis in de gemeente Groningen

Gemeentebreed heeft de gemeente Groningen momenteel te maken met een tekort van twee tennisbanen (tabel 3.10). Hoewel de bevolkingsprognose uitwijst dat dit tekort tot 2016 constant blijft, wordt er in 2020 een tekort van drie tennisbanen geconstateerd en in 2030 een tekort van vier tennisbanen.
Het tekort doet zich met name voor bij GLTB. In de huidige situatie en in 2016 wordt er bij GLTB een tekort van drie tennisbanen gesignaleerd, oplopend tot een tekort van vier tennisbanen in zowel 2020 als tien jaar later, in 2030. GLTB beschikt over veertien tennisbanen, waarvan er zeven zijn verlicht. Wanneer de club extra banen van verlichting voorziet, voorziet zij reeds voor een gedeelte in aanvulling van het tekort.
Bij GLTV Cream Crackers, inclusief leden van tennisvereniging De Hunze, wordt er een overschot van één tennisbaan geconstateerd; hetgeen aanhoudt tot 2020. Volgens de bevolkingsprognose is er geen overschot meer in 2030.
In de berekeningen zijn de indoorbanen en de tennisbanen die de gemeente particulier verhuurt buiten beschouwing gelaten.

Vergelijking ruimteonderzoek 2008

Het totaal aantal tennisleden in 2012 komt overeen met de prognose uit 2008. Wel is er tussen de verenigingen een verschuiving zichtbaar: GLTV Cream Crackers kent een daling van het aantal seniorenleden, maar een stijging van de junioren, waardoor het totaal aantal leden in 2012 iets lager ligt dan de prognose. GLTB kent juist een relatief grote stijging van het aantal seniorleden, en een kleine daling van het aantal junioren. Het totaal aantal leden in 2012 is hiermee hoger dan berekend in 2008. Wanneer de hoge groei bij GLTB zich voortzet, zal het huidige tekort van drie banen nog groter worden. LTC Hoogkerk heeft in 2012 twintig leden meer dan verwacht. Dat lijkt niet veel, maar bij de kleine vereniging van 113 leden is dit een relatief hoge groei. Wanneer deze groei doorzet, ontstaat ook voor Hoogkerk een tekort.

In het adviesrapport behorend bij het ruimteonderzoek in 2008 is voor de korte termijn een voorstel gedaan om de ruimtebehoefte aan tennisvelden beter af te stemmen op het aanbod. Onderstaande tabel laat zien in hoeverre dit voorstel tot uitvoering is gebracht.

Tabel 3.9a Status voorstel 'tennis' ruimteonderzoek 2008

Voorstel	Status
Bekijken mogelijkheden voor tennispark in Meerstad (2010)	Niet gebeurd. De woningontwikkeling in Meerstad komt niet van de grond, voorlopig is er ook geen reden om daar voorzieningen aan te leggen.

Tabel 3.9 Tennis in Groningen t/m 2030 volgens bevolkingsprognosemethode

		Aantal leden			Planningsnorm*		Behoefte	Resultaten		
Jaar	Vereniging	Senioren	Jeugd	Totaal	Jeugd	Senioren	Banen	Huidig Aanbod	Overschot / tekort	Afgerond
2012	GLTV Cream Crackers**	1325	196	1521	82	62	22,83	24	1,17	1
	GLTB	894	226	1120	80	60	16,98	14	-2,98	-3
	LTC Hoogkerk	94	19	113	70	50	2,04	2	-0,04	0
	GTV Van Starkenborgh	468	68	536	90	70	7,14	7	-0,14	0
	Totaal	**2781**	**509**	**3290**	**82**	**62**	**48,94**	**47**	**-1,94**	**-2**
2016	GLTV Cream Crackers**	1292,5	211,4	1503,9	82	62	22,52	24	1,48	1
	GLTB	872,1	243,8	1115,9	80	60	16,86	14	-2,86	-3
	LTC Hoogkerk	91,7	20,5	112,2	70	50	2,02	2	-0,02	0
	GTV Van Starkenborgh	456,5	73,3	529,9	90	70	7,05	7	-0,05	0
	Totaal	**2712,8**	**549,0**	**3261,8**	**82**	**62**	**48,38**	**47**	**-1,38**	**-2**
2020	GLTV Cream Crackers**	1333,4	211,5	1544,9	82	62	23,15	24	0,85	1
	GLTB	899,7	243,9	1143,5	80	60	17,29	14	-3,29	-4
	LTC Hoogkerk	94,6	20,5	115,1	70	50	2,08	2	-0,08	0
	GTV Van Starkenborgh	471,0	73,4	544,3	90	70	7,24	7	-0,24	0
	Totaal	**2798,6**	**549,2**	**3347,9**	**82**	**62**	**49,70**	**47**	**-2,70**	**-3**
2030	GLTV Cream Crackers**	1375,1	215,1	1590,3	82	62	23,84	24	0,16	0
	GLTB	927,8	248,1	1175,9	80	60	17,79	14	-3,79	-4
	LTC Hoogkerk	97,6	20,9	118,4	70	50	2,14	2	-0,14	0
	GTV Van Starkenborgh	485,7	74,6	560,3	90	70	7,46	7	-0,46	-1
	Totaal	**2886,2**	**558,7**	**3444,9**	**82**	**62**	**51,16**	**47**	**-4,16**	**-4**

* Overdag spelende senioren (dames, gepensioneerden) kennen dezelfde normen als de jeugd. Aangenomen is dat 20 procent van de senioren ook overdag kan spelen.

** Inclusief leden tennisvereniging De Hunze

3.6 Rugby

In Groningen zijn burgerrugbyvereniging Rugby Club Groningen en studentenrugbyvereniging Groningen Studenten Rugby Club actief. Voor beide verenigingen is het huidige en toekomstige ruimtegebruik gepeild.

Groninger Studenten Rugby Club

De Groninger Studenten Rugby Club (GSRC) is gehuisvest op sportpark Corpus ten Hoorn. De rugbyvereniging kent momenteel twee teams. Voor de activiteiten van beide teams beschikt de vereniging over één wedstrijdveld en één (kleiner) trainingsveld (een zg. oefenhoek). Met deze beschikbare ruimte kan GSRC ruimschoots uit de voeten.

Rugby Club Groningen

De burgerrugbyvereniging Rugby Club Groningen is gehuisvest op sportpark Esserberg. De vereniging telt momenteel meer dan 200 leden en heeft drie herenteams, één damesteam, één veteranenteam en enkele jeugdteams. Sinds het ruimteonderzoek in 2008 groeide de vereniging van 140 naar meer dan 200 leden.
Op sportpark Esserberg heeft de vereniging de beschikking over één veld en één oefenhoek.

Vergelijking ruimteonderzoek 2008

In het adviesrapport uit 2008 zijn voor de korte termijn voorstellen gedaan om de ruimtebehoefte aan rugbyvelden beter af te stemmen op het aanbod. Onderstaande tabel laat zien in hoeverre deze voorstellen tot uitvoering zijn gebracht.

Tabel 3.10 Status voorstellen 'voetbal' ruimteonderzoek 2008

Voorstel	Status
Verplaatsing Rugby Club Groningen van sportpark Esserberg naar sportpark Corpus den Hoorn (2010-2012)	Geen plannen op dit terrein.
Omzetten oefenveld voetbal in oefenveld rugby op sportpark Corpus den Hoorn (2010-2012)	Voor Corpus den Hoorn wordt momenteel een plan ontwikkeld (voor 2014) waarbij één groot veld beschikbaar komt voor rugby, American Football en veldvoetbal.

3.7 Atletiek

Atletiek in de gemeente Groningen

Groningen kent drie verenigingen die gebruik maken van de atletiekaccommodatie. De hoofdgebruiker is Groningen Atletiek. De andere twee gebruikers zijn Studentenatletiekvereniging Vitalis en Triathlonvereniging GVAV Rapiditas. De atletiekaccommodatie van Groningen voldoet aan de eisen en is afdoende om in de gemeentelijke behoefte te voorzien.

Ontwikkelingen atletieksport

Groningen Atletiek heeft ongeveer 700 leden, met een gelijke verdeling in het aantal baanatleten en loopsporters (elk 350). De vereniging kent jaarlijks een gestage ledengroei van zo'n vijf à tien leden. Sinds het ruimteonderzoek in 2008 is het aantal leden echter nauwelijks gegroeid. Maar omdat ledenwerving voortdurend de aandacht heeft bij Groningen Atletiek, bijvoorbeeld door het project 'Jeugd in de wijk', zal het ledenaantal in de toekomst naar verwachting op peil blijven.
Studentenatletiekvereniging Vitalis telt momenteel zo'n 120 leden, terwijl dat er in 2008 nog circa 100 waren. Vitalis is daarmee de grootste studentenatletiekvereniging van Nederland. De toekomstverwachting is dat het ledenaantal gelijk of wellicht gestaag stijgt, mede wegens de populariteit van de vereniging.
Groningen Atletiek en Vitalis delen de accommodatie in het Stadspark met elkaar. Er bestaat een goede samenwerking tussen de Groningen Atletiek en Vitalis. Vitalis helpt Groningen Atletiek bij wedstrijden en andere activiteiten, terwijl Vitalis materiaal en accommodatie inhuurt bij Groningen Atletiek. Vitalis gebruikt de accommodatie een aantal avonden per week. Er is voorlopig geen behoefte aan meer uren.
Triathlonvereniging GVAV Rapiditas heeft momenteel ruim 100 leden. Omdat de triatleten alleen voor looptraining gebruikmaken van de accommodatie, volstaat gedeeld gebruik hiervan op één avond in de week.

Normen Atletiekunie

Momenteel vindt er een renovatie plaats van de atletiekaccommodatie in het Stadspark, die over een 6-laans 400-meterbaan en een 8-laans sprintbaan beschikt. Volgens de normen van de Atletiekunie is er bij een ledenaantal boven de 1000 een 8-laans 400-meterbaan nodig in plaats van een 6-laans. Ook wordt dan zelfs een tweede accommodatie aanbevolen.
Met de ledenaantallen van Groningen Atletiek (700) en studentenatletiekvereniging Vitalis (120) hebben beide verenigingen nog groeimogelijkheden binnen de huidige accommodatie. Ook maken loopsporters regelmatig gebruik van het aangrenzende stadspark.

Vergelijking ruimteonderzoek 2008

In het adviesrapport uit 2008 zijn voor de korte en middellange termijn geen voorstellen gedaan voor aanpassing van het aanbod, maar is geadviseerd om de huidige atletiekaccommodatie te behouden.

4. Binnensportaccommodaties

In Groningen zijn maar weinig binnensportverenigingen met een eigen accommodatie. De meeste zijn (grotendeels) afhankelijk van de gemeentelijke sportaccommodaties. Uit onderzoek van de PvdA (2012) blijkt dat veel verenigingen die aangewezen zijn op sporthallen en gymzalen, gebruikmaken van meerdere locaties, in verschillende wijken van de stad.
Bij de binnensporten zijn verschillende takken van sport zoals basketbal, gymnastiek/turnen, volleybal, futsal (zaalvoetbal) en badminton geclusterd in de binnensportaccommodaties. Doordat deze sporten gebruikmaken van dezelfde ruimte, kan niet voor iedere tak van sport afzonderlijk de ruimtebehoefte worden berekend.
De ruimtebehoefte voor binnensporten wordt berekend aan de hand van draagvlakcijfers voor sporthallen. We zetten het aanbod van sporthallen tegenover deze cijfers en beschrijven daarnaast de verwachtingen voor de toekomst. Deze zogenaamde draagvlakmethode gaat uit van een maximale en minimale variant. Bij de maximale variant is het uitgangspunt één sporthal per 15.000 inwoners, terwijl bij de minimale variant één sporthal per 20.000 inwoners geldt. De bandbreedte houdt geen rekening met sportzalen, omdat deze kleiner zijn dan sporthallen en niet toereikend voor alle vormen van sportbeoefening. De sportzalen gaan daarom niet mee in de berekeningen, maar dienen als buffer voor sportactiviteiten die door ruimtegebrek niet in de sporthallen terecht kunnen, maar zich wel lenen voor beoefening in de kleinere zalen. Hierbij dient overigens opgemerkt te worden dat gemeente Groningen (nog) geen sportzalen heeft.

Tabel 4.1 Overzicht huidig aanbod sporthallen 2012

Stadsdeel	Sporthal	Aantal sporthallen
Noorddijk	Beijum	1
Noorddijk	Lewenborg	1
Noorddijk	Alfa	1
Noorddijk	Kardinge [5]	1
Groningen Zuid	De Wijert[6]	1
Groningen Zuid	De Brug	1
Groningen Zuid	'Oude ALO'[7]	1
Noordwest	Hoogkerk	1
Noordwest	Selwerd	1
Noordwest	West End	1
Noordwest	Studentensport (Zernike)	
	Sportcentrum RUG/HG	2
	HIS	1
Groningen totaal		**13**

Van deze dertien sporthallen zijn er drie voorbehouden aan de studentensport. Twee sporthallen behoren tot het sportcentrum van de RUG/HG en één sporthal tot de HIS (Hanze Instituut Sportstudies, een onderdeel van de Hanzehogeschool Groningen). De sporthal Alfa behoort tot het Alfa College, afdeling Sport en Bewegen (mbo-opleiding). De overige negen sporthallen zijn gemeentelijke hallen. Ze zijn, behoudens het ontbreken van sporthallen in stadsdeel Centrum/Oude Wijken, goed gespreid over de gemeente (zie figuur 4.1).
De gemeente verhuurt en beheert negen sporthallen zelf. De sporthal van het Alfa College beheert de gemeente niet zelf. Deze sporthal wordt echter in de avonden en weekenden door (burger)verenigingen gebruikt en daarom ook meegeteld bij de sporthallen die niet voorbehouden zijn aan de studentensport.

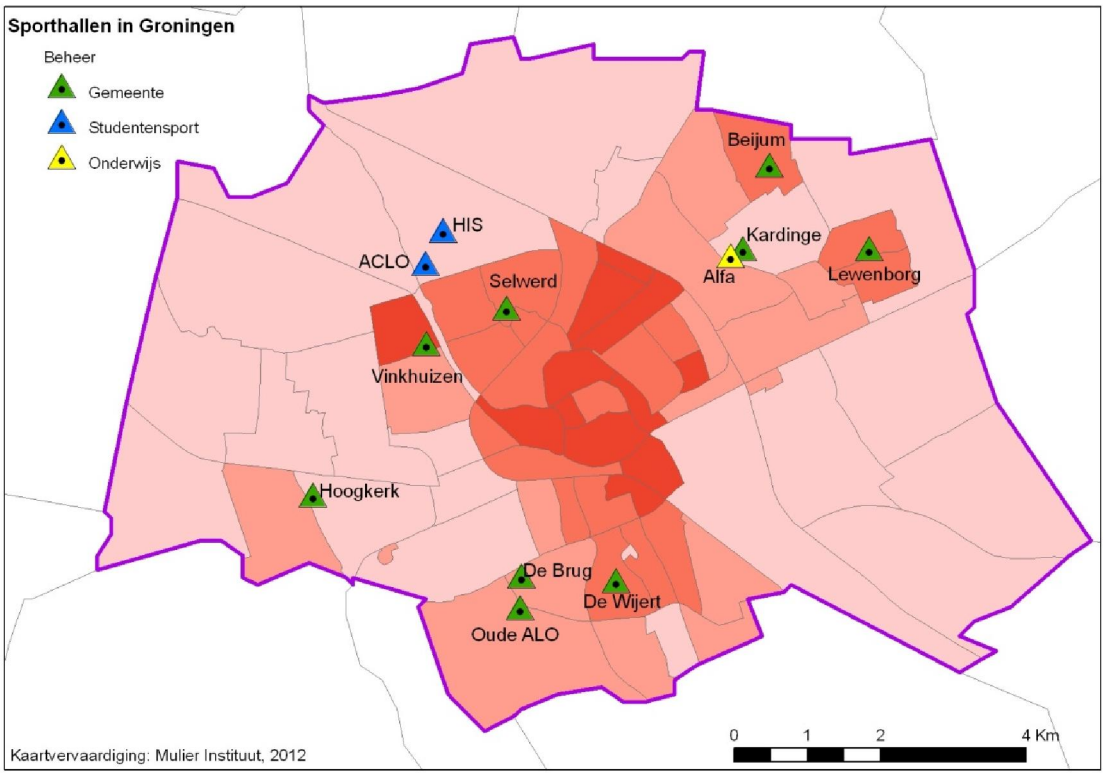
Alvorens in te gaan op de vraag-aanbodanalyse geven we eerst een beeld van het verhuurbeleid van de gemeente Groningen en haar ervaringen met de ruimtebehoefte voor de binnensport en met ontwikkelingen die van invloed zijn op de vraag naar of het aanbod van binnensportaccommodaties.

[5] Deze tijdelijke sporthal wordt in 2013 afgebroken. Plannen voor een nieuwe sporthal in de wijk Kardinge zijn nog niet definitief. Wellicht komt er een sport*zaal*.

[6] Sporthal De Wijert is aan vervanging toe. Er ligt een plan om een nieuwe sporthal bij Euroborg/Noorderpoortcollege te realiseren. Op de plaats van De Wijert zal dan een sport*zaal* terugkomen.

[7] De 'oude ALO' zal waarschijnlijk nog één à twee jaar in gebruik zijn. De exacte periode dat deze sporthal in gebruik blijft is niet duidelijk.

Figuur 4.1: Overzicht sporthallen in de gemeente Groningen (ondergrond: aantal inwoners)

4.1 Verhuurbeleid gemeente Groningen

In het verhuurbeleid van de gemeente Groningen is bepaald dat tot 15.30-16.00 uur de sporthallen primair bestemd zijn voor het onderwijs. Daarna is het voor verenigingen en naschoolse opvang mogelijk om de accommodatie te huren. De naschoolse opvang heeft in principe tot 18.00 uur voorrang (al is deze regel nog niet officieel vastgelegd). Dit betekent dat verenigingen niet altijd een zaal kunnen huren voor 18.00 uur. Willen zij dat wel, dan kunnen de verenigingen de samenwerking aangaan met de naschoolse opvang. Vooralsnog gebeurt dit op zeer kleine schaal.

De verenigingen kunnen de sporthallen nu nog huren van 16.00 uur tot 23.00 uur. De toewijzing van uren gaat op basis van gewoonterecht. Verenigingen behouden de uren die ze hebben, tenzij ze geen aanvraag indienen voor de betreffende uren. Dit laatste komt echter zelden voor. Verenigingen staan niet graag uren af, omdat zij dan ook het gewoonterecht kwijtraken. Uit een steekproefsgewijze controle in 2011 bleek dat op een aantal uren de hallen niet of nauwelijks gebruikt werden, terwijl ze wel verhuurd waren. Dit lijkt erop te wijzen dat verenigingen uren behouden die zij eigenlijk (tijdelijk) niet nodig hebben, uit angst om deze uren voor altijd kwijt te raken. De gemeente heeft er (nog) geen goed zicht op in welke mate deze situatie zich voordoet. Door beter met het gewoonterecht om te springen of een minimale bezetting te vereisen, kan de gemeente verenigingen stimuleren worden om tijdelijk de uren af te staan aan clubs die de uren wel goed bezet krijgen. Bijvoorbeeld door behoud van de rechten aan te

bieden voor het volgende jaar, zodat de vereniging het betreffende uur niet voorgoed kwijt is. De gemeente denkt ook na over de mogelijkheden van flexibele tarieven, die populaire uren duurder maken of impopulaire uren juist financieel aantrekkelijker.

Zowel bij gebruikers van sporthallen als bij de gemeente zelf is er behoefte aan duidelijke regels voor de toewijzing van uren: wie heeft er voorrang, wie krijgt de primetime-uren, welke bezetting is vereist, et cetera. Hiertoe moeten beleidsmatige keuzes worden gemaakt en vervolgens vertaald in eenduidige regels. Momenteel is het bijvoorbeeld niet altijd mogelijk om Topsport Talentscholen sportruimte te bieden voor trainingen van hun sporttalenten. Dit terwijl de politiek talentonwikkeling ziet als één van haar speerpunten en de stad zich profileert als 'City of Talent'.

4.2 Ontwikkelingen binnensport

Aanbodzijde

Er zijn twee sporthallen die de komende jaren zullen verdwijnen. Sporthal Kardinge wordt in 2013 afgebroken. Het is de bedoeling dat 'de oude ALO' steeds minder gebruikt wordt. Deze hal blijft waarschijnlijk nog één à twee jaar open. Ter vervanging van sporthal Kardinge wordt aan een sportzaal gedacht, maar hiervoor zijn nog geen definitieve (financierings)plannen. Sporthal De Wijert is aan vervanging toe en wordt waarschijnlijk opgevolgd door een nieuwe sporthal bij Euroborg en het Noorderpoortcollege. Op de locatie van De Wijert komt dan mogelijk een nieuwe sportzaal. Komende jaren worden er nog twee à drie gymzalen vervangen. Er zijn geen plannen voor sluiting of bouw van gymzalen.

Groningen kent in zekere zin sportspecifieke sporthallen. Deze zijn geschikt (gemaakt) voor bepaalde sporten en worden vooral verhuurd aan verenigingen die deze sporten beoefenen. Dit neemt echter niet weg dat deze sporthallen ook geschikt zijn voor andere sporten. Ondanks deze clustering van sporten kent de gemeente Groningen een goede spreiding van haar sporten over de stad. De gemeente houdt in geval van een tekort aan binnensportruimte de mogelijkheid open om een gymzaal geschikt te maken voor één specifieke sport, om zo meer binnensportmogelijkheden te creëren.

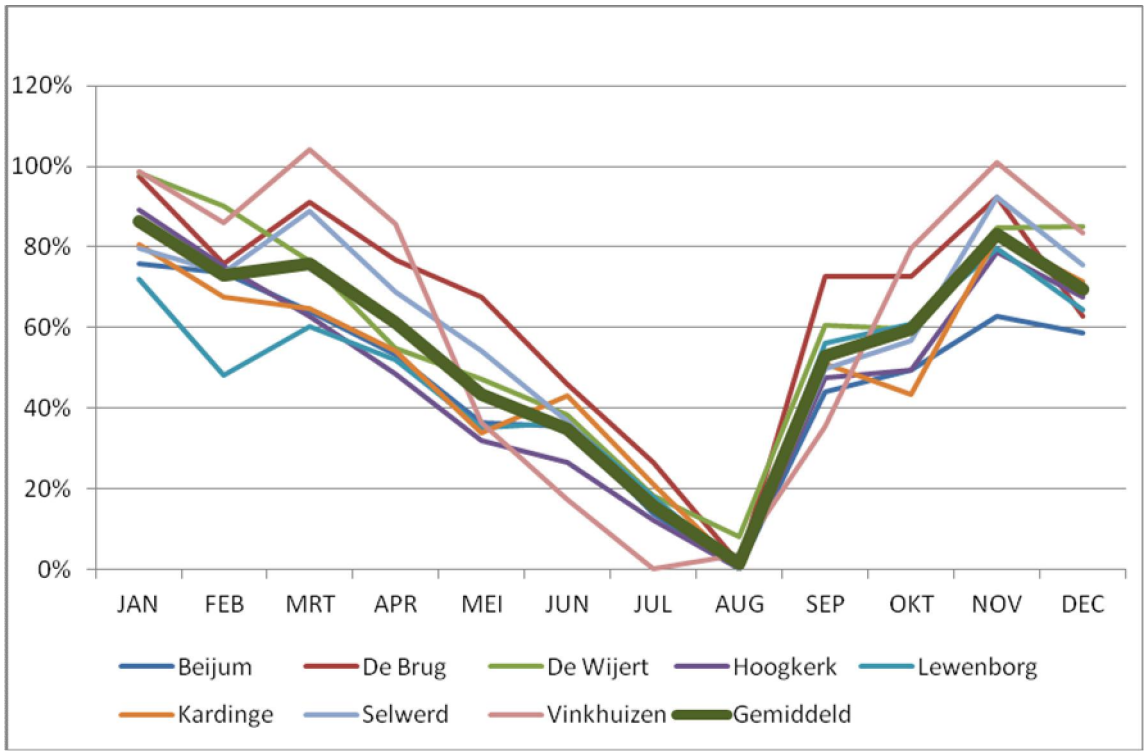
Een aantal sporthallen is sterk verouderd (de Wijert en sporthallen ACLO). Niettemin kent Groningen ook een aantal nieuwe sporthallen (AlfaA, HIS en Lewenborg). In 2012 heeft de gemeentefractie van de PvdA een onderzoek uitgevoerd onder sportverenigingen naar de tevredenheid over sportaccommodaties. De verenigingen zijn over het algemeen tevreden over het verhuurbeleid van de gemeente en het contact met de WSR. Dit blijkt ook uit telefonische interviews die het Mulier Instituut voerde met zes binnensportverenigingen uit de gemeente. Alle zes gaven zij aan dat het contact met de WSR de afgelopen jaren is verbeterd. Een tweetal verenigingen toont zich wel ontevreden over de klachtenafhandeling binnen de WSR. Reacties op vragen of opmerkingen laten volgens deze twee verenigingen te lang op zich wachten. Een punt van ontevredenheid dat vijf van de zes binnensportverenigingen ervaren is de beperkte mate van onderhoud en schoonmaak van de sporthallen. De clubs treffen de vloer en kleedruimtes vaak smerig en te glad aan. Als zij de beheerder hierop aanspreken, leidt dit niet tot de gewenste oplossingen.

Vraagzijde

Van half oktober tot half maart overstijgt de vraag naar binnensportaccommodaties het aanbod van sporthallen in de gemeente Groningen. Dit komt mede door de bevolkingsgroei van de afgelopen jaren (Groningen is een jonge en levendige gemeente) en het constante aantal sporthallen. Maar ook landelijke ontwikkelingen spelen een rol, met name de toegenomen vraag naar binnensportaccommodatie vanuit de traditionele buitensporten. Speelden vroeger voetbal, hockey en korfbal zich voornamelijk buiten af, tegenwoordig leggen deze sporten ook een groot beslag op de binnensportcapaciteit. De winterstop van deze buitensporten wordt vaker dan voorheen ingevuld met indoor-competities. Naast deze seizoensgebonden verplaatsing naar binnen, is er ook een autonome toename van de beoefening van op buitensporten geïnspireerde binnensporten zoals met name futsal. De toegenomen vraag van zaalhockey, futsal en zaalkorfbal draagt er mede toe bij dat in Groningen, evenals in veel andere gemeenten, een tekort aan binnensportruimte optreedt in de periode van oktober tot maart.

De gemeente (WSR) houdt voor acht sporthallen de bezettingsgraden bij (zie figuur 4. 2). Voor de sportaccommodaties van het Alfa College, de HIS (Hanze Hogeschool) en de universiteit administreert de gemeente de bezetting niet. De dienst Ruimtelijke Ordening en Economische Zaken houdt de mate van bezetting voor de ‘oude ALO’ bij. Voor de acht geadministreerde sporthallen worden de bezettingsgraden berekend door de verhuurde uren afzetten tegen de maximaal mogelijke verhuur.
We zien dat tijdens de zomermaanden de bezetting van de acht sporthallen minimaal is. In de andere seizoenen ligt de bezettingsgraad voor deze sporthallen aanzienlijk hoger, met een hoogtepunt in de periode van november tot en met maart. Vooral de sporthallen de Brug, de Wijert, Selwerd en West End kennen in de winterperiode hoge bezettingspercentages, van boven de 90 procent. Bezettingsgraden per dagdeel zijn niet beschikbaar, waardoor er geen inzicht is op de bezetting van de sporthallen door de week heen. Wanneer dit overzicht wel beschikbaar is, kan de gemeente sportverenigingen effectiever indelen en eventueel wijzen op minder drukke gebruiksmomenten. Uit interviews en ervaringen blijkt wel dat op doordeweekse avonden (verenigingen) en overdag (onderwijs) de druk het grootste is. Op zondag is de bezettingsgraad van de sporthallen aanzienlijk minder.

Figuur 4.2: Bezettingsgraden sporthallen

Sport

Uit de telefonische interviews met binnensportverenigingen blijkt dat de hoge bezettingsgraden leiden tot capaciteitsproblemen. Twee van de zes binnensportverenigingen werken met een ledenstop voor bepaalde leeftijdscategorieën, waardoor zij niet verder door kunnen groeien. De verenigingen ervaren de druk vooral op de populaire doordeweekse avonduren. Vier van de zes binnensportverenigingen wijken voor trainingen gedwongen uit naar andere sporthallen binnen de gemeente. Badmintonvereniging BC GO maakt gebruik van maar liefst zes sporthallen binnen de gemeentegrens en één daarbuiten (in Haren). Ook volleybalvereniging Oranje Nassau en basketbalclub Gasterra Flames wijken voor trainingsactiviteiten uit naar sporthallen in andere gemeenten (Tynaarlo, Leek en Uithuizen). Deze versnippering ervaren de verenigingen als vervelend.

Drie van de zes binnensportverenigingen verwachten dat het probleem opgelost kan worden door een betere afstemming tussen doelgroep en accommodatie: “We moeten er soms gewoon een uurtje uit, omdat een klein groepje tafeltennissers dan al jaren gebruik maakt van de sporthal. Terwijl wij qua faciliteiten en vanwege onze buurtgebonden functie veel meer afhankelijk zijn van het gebruik van deze specifieke sporthal.” (contactpersoon volleybalvereniging Oranje Nassau). Ook spreken vijf van de zes binnensportverenigingen hun behoefte uit aan flexibilisering van het gewoonterecht: “Wij kunnen soms best een bepaalde trainingstijd voor een bepaalde periode afstaan, maar zijn bang dat we die trainingstijd dan definitief kwijt zijn.” (contactpersoon tafeltennisvereniging GTTC Groningen). Ook een tweetal regionale trainingscentra kampen naar eigen zeggen met ruimtegebrek. Dit legt veel druk op de trainingstijden en zorgt ervoor dat de trainingen in veel verschillende sporthallen en gymzalen

plaatsvinden: “Ik pleit daarom ook al jaren voor meer constante trainingsmogelijkheden We trainen nu op zeven verschillende plekken.. Het vele gereis maakt dat het voor trainers erg lastig is om de trainingen op elkaar af te stemmen.” (contactpersoon Regionaal Trainingscentrum Basketball).

Om de druk op de sporthallen in de winterperiode te verlichten, kunnen verenigingen uitwijken naar de gymzalen binnen de gemeente Groningen. Voor 26 van de 63 gymzalen houdt de gemeente, op dezelfde wijze als bij de sporthallen, de bezettingsgraden bij. Deze gymzalen vallen onder het beheer van de gemeente. De bezetting van de gymzalen in de gemeente Groningen ligt aanzienlijk lager dan die van de sporthallen, uitgezonderd de gymzalen aan de Verlengde Lodewijkstraat, Multatulistraat, Molukkenstraat en aan het Goudenregenplein. Deze vier gymlokalen zitten vrij vol met vaste uren voor het onderwijs en een aantal sportverenigingen. De overige gymzalen behalen bezettingspercentages van maximaal zo’n de zestig procent. Wanneer deze gymzalen worden ingericht voor beoefening van bepaalde specifieke sporten, kan dat de druk op de sporthallen verminderen. Ook voor de gymzalen is momenteel geen overzicht beschikbaar van de bezetting per dagdeel. Wanneer deze gegevens wel bekend zijn, kan ingeschat worden welke gymzalen overdag of in de avonduren geschikt zijn voor specifieke sportbeoefening.

Onderwijs

Naast de sportverenigingen is de onderwijssector (overdag) een belangrijke gebruiker van binnensportaccommodaties. Prognoses van DIA Groningen laten zien dat het aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs de komende jaren afneemt. Dat heeft als gevolg dat de druk van het voortgezet onderwijs op binnensportaccommodaties zal verminderen. De bezetting door het basisonderwijs zal echter stijgen, omdat basisscholen vanaf schooljaar 2012-2013 gaan werken met blokuren bewegingsonderwijs (20% boven de huidige norm), nu schoolzwemmen uit het curriculum verdwijnt. Hierdoor gaan de basisscholen meer gebruikmaken van binnensportaccommodaties. Volgens de gehanteerde normen van de gemeente zal deze toename niet leiden tot problemen: op papier beschikken alle basisscholen over voldoende sportfaciliteiten voor hun leerlingenaantallen. In de praktijk blijken er echter toch knelpunten te zijn.

De Openbare Onderwijs Groep Groningen (O2G2) voerde een inventarisatie uit onder de basisscholen en wijst op interne organisatorische problemen op scholen rondom de ‘blokkenstructuur’ en op de geplande nieuwbouw in Groningen Zuid, waardoor er de aankomende jaren minder gymfaciliteiten beschikbaar zijn. Ook de Vereniging voor Christelijk Onderwijs Groningen (VCOG) inventariseerde het gebruik van binnensportaccommodaties van (in dit geval tien) basisscholen. Zij stelde vast dat het vloeroppervlak van een aantal gymzalen te klein is. Hierdoor neemt steeds een aantal kinderen passief deel aan het bewegingsonderwijs en dat vermindert de kwaliteit van de les. Volgens de VCOG is uitbreiding van deze gymzalen een reële optie. Wanneer daartoe besloten wordt, is het verstandig om een sportzalen te creëren met ruime mogelijkheden voor sporten overdag én in de avonduren.

De tien VCOG-basisscholen melden tevens dat zij de procedure rondom de jaarlijkse beschikking ondoorzichtig vinden. Het O2G2 voegt daaraantoe dat de beschikkingen vaak niet synchroon lopen aan de actuele situatie op scholen. Daardoor gebeurde het de afgelopen jaren regelmatig dat een bepaalde school volgens de jaarlijkse beschikkingen toch te weinig ruimte

kreeg toegekend. Volgens het O2G2 ervaren het Zernike College en het Werkman College (scholen in het voortgezet onderwijs) ook moeilijkheden. Beide scholen beschikken over te weinig ruimte voor hun gymlessen. Bij het Werkman College wordt een nieuwe gymzaal gebouwd. De verwachting is dat het leerlingenaantal van het Zernike College gaat groeien, terwijl tegelijkertijd een tweetal gymzalen aan Helper Brink wordt verbouwd. Het plan is om dit knelpunt op te lossen met een (tijdelijke) nieuwe gymzaal.
Het Zernike College en het Werkman College zijn de twee Topsport Talentscholen uit de gemeente Groningen. De scholen tellen naast de reguliere leerlingen gezamenlijk circa 250 leerlingen met een talentstatus in de sport. Deze leerlingen trainen vaak ook overdag. De topsportcoördinatoren van beide scholen melden dat voor talenten die buiten trainen voldoende trainingsfaciliteiten beschikbaar zijn. Accommodatie voor de binnensporttalenten is echter een stuk lastiger te regelen. Zoals bij een aantal sportverenigingen is er ook hier sprake van een grote versnippering. Het Zernike College wijkt voor een aantal talentgroepen uit naar accommodaties in omliggende gemeenten en gebruikt ook sporthallen van de RUG en de HIS. De school is in gesprek met vertegenwoordigers van unihockey (floorball), maar kan talenten in deze sport nu geen trainingsmogelijkheden bieden. Ook het Werkman College kan het aantal sporten niet tot beperkt uitbreiden. De school verwacht bovendien volgend jaar een tekort van drie gymzalen, omdat deze vanwege een groei op de vmbo-locatie nodig zijn voor de reguliere bewegingslessen. Tevens kan het Werkman College minder uren huren bij de sporthal van het Alfa College. Beide topsportcoördinatoren verwachten daarenboven een stijging van het aantal leerlingen met een talentstatus.

Door sluiting van de sporthal in Kardinge en de ‘oude ALO’ en de mogelijke verbouwing van de sporthal in de Wijert, neemt de komende jaren de druk toe op de andere sporthallen in de gemeente Groningen. De bezettingspercentages van de sporthallen van de WSR (zie figuur 4.2) tonen aan dat in deze sporthallen weinig ruimte beschikbaar is. De maandelijkse verhuuroverzichten laten zien dat de acht sporthallen volgeboekt zijn: overdag door het onderwijs en in de avonduren door sportverenigingen. Op donderdagmiddag is er in de sporthal in Beyum nog ruimte vrij, evenals op vrijdagmiddag in de sporthal in Hoogkerk. ‘s Zondags hebben de meeste sporthallen veel uren beschikbaar. Doordeweeks is de ‘oude ALO’ ook nog zo goed als volledig verhuurd: de bezetting ligt er de laatste twee jaren op gemiddeld 80 procent. Zoals bij de andere sporthallen is er op zondag wel nog ruimte. De bezettingsgraden van de sporthallen van de onderwijsinstituten (Alfa College, Sportcentrum RUG en HIS) liggen eveneens hoog.

4.3 Vraag-aanbodanalyse sporthallen Groningen 2012

Allereerst volgt hieronder een beschrijving van de bestaande situatie voor 2012, waarbij we de Groningse bevolking van zes jaar en ouder meenemen in de berekening. Omdat Groningen relatief veel studenten kent, en een aantal sporten exclusief voorbehouden is aan de studentensport, voeren we hierna een aanvullende analyse uit, waarin studenten en sporthallen die voorbehouden zijn aan de studentensport buiten beschouwing worden gelaten. Deze paragraaf gaat alleen in op de basissituatie in 2012.

Tabel 4.2 Vraag-aanbodanalyse 2012

	Minimumvariant	Maximumvariant
Draagvlakcijfers sporthallen	20.000	15.000
Aantal inwoners*	181.016	181.016
Benodigd aantal sporthallen	9,1	12,1
Huidig aanbod**	13	13
Overschot (+) of tekort (-)	+3,9	+0,9
Overschot (+) of tekort (-) (afgerond)	+4	+1

* Bevolking van zes jaar en ouder (inclusief studenten)
** Inclusief drie studentensporthallen

De analyse op basis van draagvlakcijfers toont aan dat de gemeente Groningen gemiddeld gezien over voldoende sporthallen beschikt. Groningen is een jonge en levendige gemeente, zonder sportzalen (dus zonder buffercapaciteit), waar binnensporten relatief populair zijn. De maximale variant is daarom de meest valide maat voor de behoefte aan sporthallen. Op basis van deze berekening blijkt dat de gemeente Groningen zich in 2012 met een overschot van één sporthal boven de evenwichtssituatie bevindt.

Studenten in Groningen in 2012

In de gemeente Groningen is een aanzienlijk deel van de inwoners student. In totaal kent de stad in 2012 ongeveer 35.000 inwoners die staan ingeschreven als student. Tabel 4.3 toont de vraag-aanbodanalyse als daarin zowel de studenten als de studentensporthallen buiten beschouwing worden gelaten. Deze berekening gaat er overigens vanuit dat alle studenten in Groningen alleen gebruikmaken van de studentensporthallen, terwijl in werkelijkheid een deel van de studenten ook gebruikmaakt van de overige sporthallen.

Tabel 4.3 Vraag-aanbodanalyse 2012 (exclusief studenten)

	Minimumvariant	Maximumvariant
Draagvlakcijfers sporthallen	20.000	15.000
Aantal inwoners*	146.016	146.016
Benodigd aantal sporthallen	7,3	9,7
Huidig aanbod**	10	10
Overschot (+) of tekort (-)	+2,7	+0,3
Overschot (+) of tekort (-) (afgerond)	+2	0

* Bevolking van zes jaar en ouder **(exclusief studenten)**
** Exclusief drie studentensporthallen

Als we ook nu de maximale variant als meest valide maat kiezen voor de behoefte aan sporthallen, verandert het overschot van één sporthal afgerond in een evenwichtssituatie, wanneer we studenten en studentensporthallen buiten beschouwing laten. Daarmee is er in 2012 qua draagvlakcijfers sprake van een gezonde situatie voor de Groningse binnensport.

4.4 Vraag-aanbodanalyse sporthallen Groningen 2012-2030

De vraag is hoe de behoefte aan binnensportaccommodaties er in de toekomst uitziet. Dat er zich veranderingen voor gaan doen is evident: in de periode van 2012 tot 2016 vervalt zowel de tijdelijke sporthal in Kardinge als de 'oude ALO'-sporthal. De gemeente Groningen heeft reeds het besluit genomen om de ALO-sporthal te slopen zodra zich een nieuwe bestemming aandient voor de grond. De verwachting is dat deze tussen 2012 en 2016 is gevonden. Hierdoor kent de gemeente Groningen vanaf 2016 niet dertien maar elf sporthallen.

Onderstaande tabel gaat op basis van bevolkingsontwikkelingen na hoe de vraag naar binnensportaccommodatie zich de komende jaren naar verwachting ontwikkelt. De tabel geeft de behoefte aan sporthallen weer voor 2016, 2020 en 2030. Evenals in de vorige paragraaf tonen we eerst de behoefte van de gehele gemeente Groningen, waarna we de analyse herhalen zonder de studenten en de studentensporthallen mee te tellen.

Tabel 4.4 Vraag-aanbodanalyse 2016 t/m 2030 op basis van draagvlakcijfers

	2016		2020		2030	
	Min.	**Max.**	**Min.**	**Max.**	**Min.**	**Max.**
Draagvlakcijfers sporthallen	20.000	15.000	20.000	15.000	20.000	15.000
Aantal inwoners*	180.155		186.827		196.738	
Benodigd aantal sporthallen	9,0	12,0	9,3	12,5	9,8	13,1
Huidig aanbod**	11		11		11	
Overschot/tekort	+2,0	-1,0	+1,7	-1,5	+1,2	-2,1
Overschot/tekort (afgerond)	+2	-1	+1	-2	+1	-2

* Bevolking van zes jaar en ouder (inclusief studenten)
** Inclusief drie studentensporthallen

Gaan we uit van de maximale variant, dan blijkt uit de tabel dat het lichte overschot van 2012 zich tot een tekort van één sporthal in 2016 ontwikkelt. Dit onder invloed van de bevolkingsgroei in Groningen, het afbreken van de tijdelijke sporthal in Kardinge en de sloop van de 'oude ALO'-sporthal. In 2020 is het tekort uitgegroeid tot twee sporthallen en dit blijft bestaan in 2030. Wanneer we kiezen voor de minimale variant, constateren we in alle jaren een overschot aan sporthallen. In 2016 is dit overschot twee sporthallen, in 2020 en 2030 nog slechts één sporthal.

Studenten in Groningen in 2012-2030

In 2012 telt de gemeente Groningen zoals vermeld 35.000 studenten. Er zijn geen prognoses van studentenaantallen voor de toekomst bekend/aangeleverd. We hebben een eigen voorspelling gedaan voor het aantal studenten in de toekomst, om zodoende toch een berekening voor 2016, 2020 en 2030 uit te kunnen voeren voor de overschotten/tekorten van binnensportaccommodaties zonder studenten en studentensporthallen mee te tellen. Onze prognose gaat uit van de gemiddelde groei per jaar van het aantal studenten sinds 2008 (+3,6%) en de verwachte groei/daling van 18- tot en met 25-jarigen per jaar in Groningen voor 2012-

2016 (-0,7%), 2016-2020 (+0,9%) en 2020-2030 (+0,8%). We nemen dus aan dat het aantal studenten tot 2030 jaarlijks met 3,6% groeit, gecorrigeerd voor de bevolkingsprognose van 18- tot en met 25-jarigen. Hierdoor ontwikkelt het aantal studenten zich als volgt, zie tabel 4.5.

Tabel 4.5 Prognose aantal studenten in Groningen in 2016, 2020 en 2030

	2012	2016	2020	2030
Aantal studenten	35.000	37.074	40.525	50.377

Op basis van deze prognose voor studentenaantallen geeft tabel 4.6 een vraag-aanbodanalyse voor sporthallen in 2016, 2020 en 2030, die de studentensport buiten beschouwing laat.
Zoals in de vorige paragraaf tekenen we hierbij aan dat de berekening ervan uitgaat dat alle Groningse studenten alleen gebruikmaken van studentensporthallen, terwijl in werkelijkheid een deel van hen ook gebruikmaakt van de overige sporthallen.

Tabel 4.6 Vraag-aanbodanalyse 2016 t/m 2030 op basis van draagvlakcijfers (excl. studenten)

	2016		2020		2030	
	Min.	**Max.**	**Min.**	**Max.**	**Min.**	**Max.**
Draagvlakcijfers sporthallen	20.000	15.000	20.000	15.000	20.000	15.000
Aantal inwoners*	143.081		146.302		146.361	
Benodigd aantal sporthallen	7,2	9,5	7,3	9,8	7,3	9,8
Huidig aanbod**	8		8		8	
Overschot/tekort	+0,8	-1,5	+0,7	-1,8	+0,7	-1,8
Overschot/tekort (afgerond)	+1	-2	=	-2	=	-2

* Bevolking van zes jaar en ouder **(exclusief studenten)**
** Exclusief drie studentensporthallen

Wanneer we studenten en studentensporthallen buiten beschouwing laten, blijkt uit de maximale variant van de prognose dat er in 2016 niet een tekort aan één sporthal, maar aan twee sporthallen is. Kijken we naar de onafgeronde waarden, dan groeit het tekort in 2020 en 2030 nog iets: van -1,5 in 2016 tot -1,8 sporthal in 2020 en 2030. Dat komt afgerond neer op een tekort van twee sporthallen in de gehele periode.
Het tekort van twee sporthallen in 2020 en 2030 is gelijk aan de prognose inclusief studenten en studentensporthallen.
In de minimumvariant is er in 2016 nog een overschot van één sporthal, dat over de periode 2020-2030 krimpt tot een evenwichtssituatie.

Vergelijking ruimteonderzoek 2008

In het adviesrapport behorend bij het uitgevoerde ruimteonderzoek in 2008 zijn voor de korte en middellange termijn drie voorstellen gedaan voor aanpassing van het aanbod van

binnensportaccommodatie. Onderstaande tabel laat zien in hoeverre deze voorstellen tot uitvoering zijn gebracht.

Tabel 4.7 Status voorstellen 'binnensport' ruimteonderzoek 2008

Voorstel	Status
Sluiting 'oude ALO sporthal' en ingebruikname nieuwe sporthal in Meerstad (2010-2012)	De 'oude ALO' blijft voorlopig nog open. Er zijn nog geen plannen voor een nieuwe sporthal in Meerstad (i.v.m. stagnerende woningbouw).
Start bouw van twee sportzalen of ombouw van twee gymzalen (2016)	Wellicht nieuwe sportzalen als vervanging voor De Wijert en Kardinge. Daar bestaan nog geen definitieve plannen voor.
Inventarisatie ruimtebehoefte binnensport vanuit onderwijs en sport ten behoeve van besluitvorming uitbreiding capaciteit en eventuele locatiekeuze (2020)	Er is zowel vanuit gemeente als vanuit onderwijs een inventarisatie gedaan naar ruimtebehoefte binnensport. Eerste resultaten spreken elkaar enigszins tegen: volgens de gemeente is er geen tekort, volgens het onderwijs wel.

4.5 Situatie binnensport tot 2030

De gemeente Groningen heeft in 2012 dertien sporthallen in gebruik. Van deze sporthallen zijn er drie voornamelijk voorbehouden aan de studentensport. In 2013 wordt de tijdelijke sporthal in Kardinge gesloten en het is de bedoeling dat de 'oude ALO' in tussen 2012 en 2016 wordt afgebroken. Het precieze moment van slopen is afhankelijk van wanneer de gemeente een andere bestemming vindt voor het ALO-terrein. Om te bepalen of de gemeente Groningen over voldoende sporthallen beschikt hebben we, evenals in 2008, onder andere de draagvlakmethode toegepast. Voor de gemeente Groningen gaan we hierbij uit van de maximumvariant, omdat deze het beste beeld geeft van de ruimtebehoefte aan binnensportaccommodaties. De ruimtebehoefte van de studentensport en de populariteit van binnensporten als futsal, korfbal, volleybal en basketbal in Groningen spelen hierbij een belangrijke rol. Ook speelt mee dat de gemeente niet beschikt over sportzalen om een eventueel tekort aan sporthallen op te vangen.

Op basis van de maximale variant kunnen we concluderen dat de gemeente Groningen in 2012 over voldoende sporthallen beschikt. In de praktijk zijn er echter toch knelpunten, zo blijkt uit interviews met betrokkenen van gemeente, onderwijsinstellingen en sportverenigingen.

Voor het Groningse basisonderwijs vallen de tekorten mee. Vanaf het schooljaar 2012-2013 werken de basisscholen met een nieuwe structuur. Zij krijgen tijdsblokken toegekend op basis van leerlingenaantallen en krijgen op die manier 20 procent meer uren ter beschikking dan voorheen. Daarnaast verdwijnt schoolzwemmen uit het curriculum, waardoor de druk op gymzalen vanuit het basisonderwijs zal toenemen. Zelfs onder deze nieuwe omstandigheden kan de gemeente de basisscholen blijven voorzien van voldoende sportruimte. De onderwijsorganisatie O2G2 waarschuwt wel voor een tekort in Groningen-Zuid als gevolg van een verbouwing. De andere onderwijsorganisatie, de VCOG, meldt dat een van haar basisscholen zich moet redden met een te kleine gymzaal.

In het voortgezet onderwijs zijn de problemen groter. De Topsport Talentscholen beschikken naar eigen zeggen over te weinig binnensportaccommodaties voor de gymlessen, maar vooral

voor de talenttrainingen van de leerlingen met een LOOT-status. De versnippering in sportaccommodaties is groot en soms kunnen trainingen zelfs niet doorgaan wegens ruimtegebrek. Voor volgend schooljaar verwacht het Werkman College een tekort van drie sportzalen voor alleen al de talenttrainingen. Het Zernike College maakt gebruik van binnensportaccommodaties in andere gemeenten.

Ook kaderleden van een aantal grote binnensportverenigingen melden een tekort aan ruimte. Daardoor is de versnippering groot, wijken clubs voor trainingen soms uit naar omliggende gemeenten en is er soms noodgedwongen een ledenstop voor bepaalde categorieën. Dit betekent dat nieuwe sportverenigingen ook moeilijk sportruimte van de gemeente Groningen kunnen huren.

Op basis van de uitkomsten van de interviews concluderen we dat de gemeente Groningen in de praktijk toch net onder de evenwichtssituatie zit. Er is sprake van een tekort. Dit tekort neemt volgend jaar al toe, doordat de sporthal in Kardinge sluit. En het groeit logischerwijs nog meer wanneer de ‘oude ALO’ verdwijnt. Eventuele nieuwbouwplannen voor vervangende sportaccommodatie zijn nog niet definitief. De gemeente onderzoekt de mogelijkheden daartoe al wel. Ook de draagvlakmethode toont het toekomstige tekort aan. De maximumvariant voorspelt in 2016 een tekort van één sporthal. In 2020 groeit het tekort tot twee sporthallen en dat aantal blijft stabiel in 2030.

Bijlage

Tabel B.1 Bevolkingsprognose gemeente Groningen naar leeftijdsgroep

	2012	2016	2020	2030
6-11 jaar	9.131	9.578	9.583	10.111
Groei/daling t.o.v. 2012 (in %)		*4,9*	*5,0*	*10,7*
12-17 jaar	8.911	9.612	9.615	9.781
Groei/daling t.o.v. 2012 (in %)		*7,9*	*7,9*	*9,8*
18-54 jaar	121.552	118.571	122.323	126.152
Groei/daling t.o.v. 2012 (in %)		*-2,5*	*0,6*	*3,8*
6-54 jaar	**139.594**	**137.761**	**141.521**	**146.044**
Groei/daling t.o.v. 2012 (in %)		***-1,3***	***1,4***	***4,6***

Tabel B.2 Bevolkingsprognose gemeente Groningen

	2012	2016	2020	2030
6 jaar en ouder (inclusief studenten)	181.016	180.155	186.827	196.738
Groei/daling t.o.v. 2012 (in %)		*-0,5*	*3,2*	*8,7*

Tabel B.3 Overzicht respons sportverenigingen Groningen

Naam vereniging	Sport
GHBS	Hockey
Club Brothers	Korfbal
NIC	Korfbal
De Hunze	Tennis
Be Quick 1887	Voetbal
Blauw Geel 1915	Voetbal
GRC Groningen	Voetbal
Groen Geel	Voetbal
Gronitas	Voetbal
Gruno	Voetbal
GVAV Rapiditas	Voetbal
Helpman	Voetbal
Oranje Nassau	Voetbal
VVK	Voetbal

Tabel B.4 Gesprekspartners

Naam	Organisatie
Chris Koeneman	Gemeente Groningen, directeur Werkmaatschappij Sport en Recreatie (WSR)
Ben Nieland	Gemeente Groningen, hoofd Sportaccommodaties & Recreatiegebieden (WSR)
Jelle Zwart	Gemeente Groningen, beleidsmedewerker Sport
Jan Rake	Gemeente Groningen, beleidsmedewerker Sport
Clyde Shamburg	Gemeente Groningen, beleidsmedewerker Onderwijs
Gerard Poiesz	Gemeente Groningen, manager marketing (WSR)
Erwin Lucas	Gemeente Groningen, beleidsmedewerker RO/EZ
Rob Vinke	Openbare Onderwijs Groep Groningen
Moniek van Amerongen	Vereniging Christelijk Onderwijs Groningen
Ina de Haan	GTTC Groningen
Harm Stuyt	V&S Groningen
Freek Toornstra	Oranje Nassau Volleybal Vereniging
Bert Rolf	Gasterra Flames
Wibrich Kooistra	BC GO Groningen
Willem Elzinga	K.V. Hoogkerk
Gerd-Hein Triemstra	RTC Basketball Groningen
John Gerritsen	Groningen Atletiek
G.P. de Vries	Rugby Club Groningen
Regine van Asten	GHBS
Rolf Veneboer	Zernike College
Hans Zaaijer	Werkman College
Simon Arends	Sportcentrum RUG (ACLO)

B5 Vergelijking tussen prognose uit 2008 en huidige situatie - voetbal

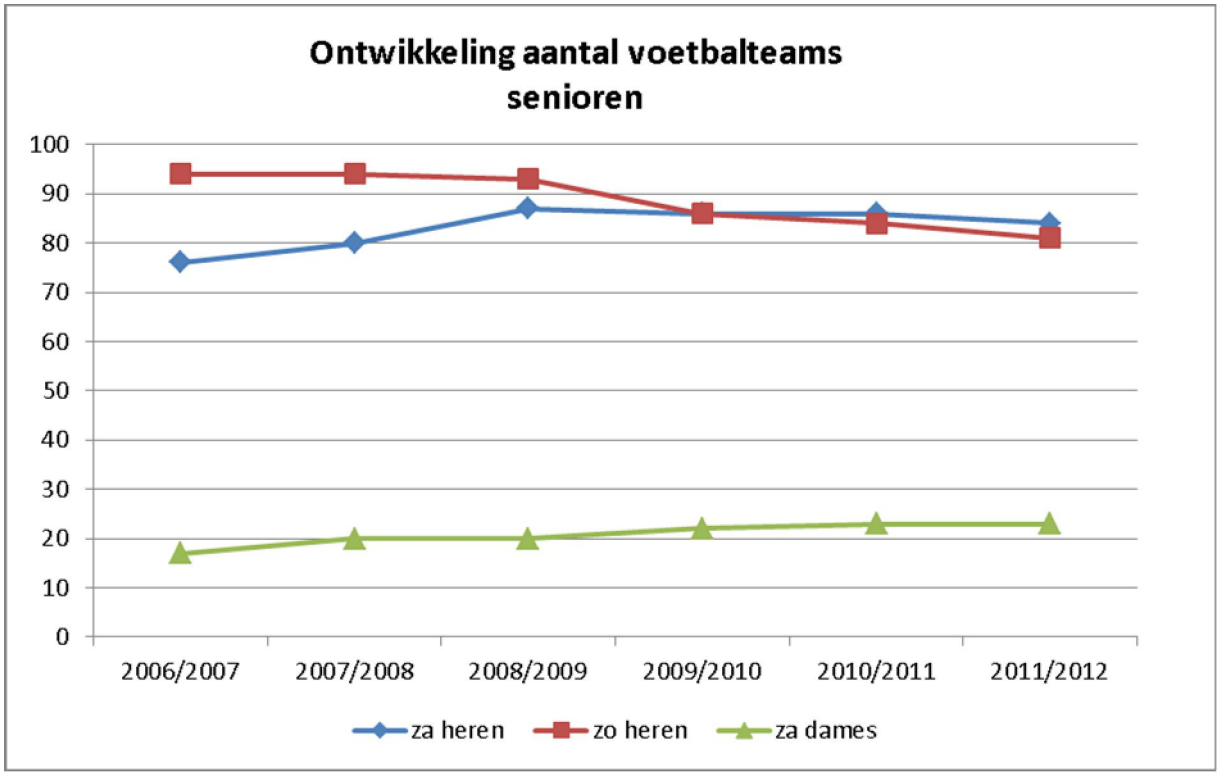
In onderstaande tabel staat een overzicht van het aantal voetbalteams in 2008 en 2012, aangevuld met de prognose die in 2008 berekend is voor 2012. De laatste kolom geeft het verschil tussen de prognose en de huidige situatie.

	2008	2012 – prog	2012	Verschil prognose – huidige situatie
Heren - za	87	89,75	84	-5,75
Heren - zo	93	95,94	81	-14,94
Dames	20	20,63	23	2,37
A	20	20,25	18	-2,25
B	24	24,31	25	0,69
C	39	39,50	46	6,5
Meisjes	9	9,11	8	-1,11
D (mD)	60	60,57	59	-1,57
E	77	77,73	92	14,27
F	76	76,72	93	16,28
G-team	1	1,01	0	-1,01
Totaal	**506**	**515,53**	**529**	**13,47**

Tabel B5.1 Overzicht aantal voetbalteams

Vooral bij de E-tjes en F-jes is een grote toename van het aantal teams te zien ten opzichte van de prognose. Dit is niet te verklaren vanuit bevolkingstoename, want deze is voor de bevolkingsgroep van zes tot elf nagenoeg juist voorspeld in 2008. Ook is het meisjesvoetbal niet toegenomen in populariteit. Het aantal seniorenteams is in 2012 juist lager dan voorspeld, vooral wat betreft de herenteams die op zondag spelen.

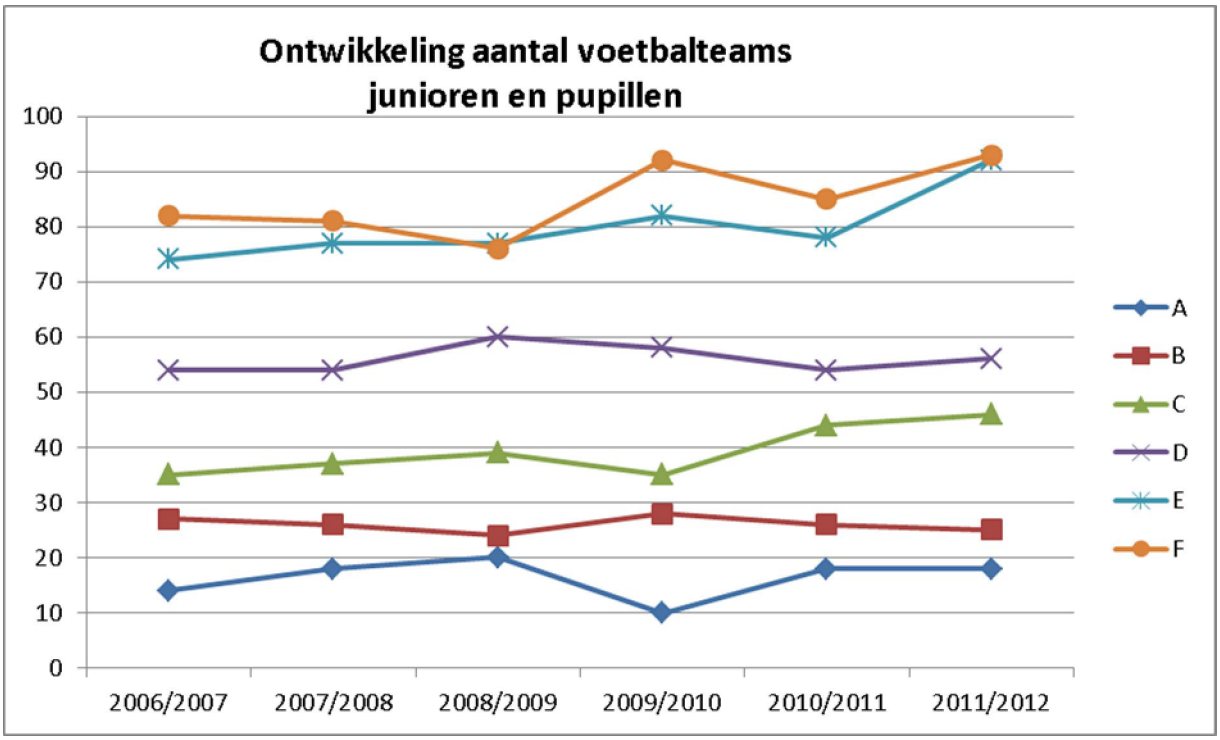
Seniorenteams
Ondanks de bevolkingsgroei tussen 2008 en 2012 (18-54 jaar), is het aantal heren-seniorenteams op zowel zaterdag als zondag afgenomen. Op zaterdag is deze afname met drie teams vrij gering, maar op zondag spelen in 2012 twaalf teams minder dan in 2008. Bekijken we de historische teamaantallen (zie figuur B5.1), dan zien we een regelmatige daling tussen 2008 en 2012 voor de zaterdagteams (heren). Voor de zondag is deze afname minder constant: in het seizoen 2009-2010 verschijnen er zeven teams minder op het veld dan het jaar daarvoor, de jaren daarna is de afname steeds drie teams per jaar. Het aantal damesteams kent een groei van drie teams tussen 2008 en 2012, waarbij in het seizoen 2009-2010 twee nieuwe damesteams zijn gestart en in het seizoen erna nog één.
De afname van het aantal teams op zondag is met name op drie sportparken goed zichtbaar: op sportpark Kardinge, De Parrel/Selwerd en Esserberg, spelen er op de zondag respectievelijk zeven, vier en drie teams minder.

Figuur B5.1 Ontwikkeling aantal voetbalteams senioren

De prognose van het aantal seniorenvoetbalteams in 2012, die in 2008 werd berekend aan de hand van op de bevolkingsprognose, blijkt voor de herenteams veel te hoog. Er is (kennelijk) een ontwikkeling gaande waarbij de populariteit van veldvoetbal afneemt, en wel het sterkst bij de teams die op zondag spelen. Deze daling in populariteit is sterker dan de bevolkingsontwikkeling, waardoor het aantal teams, ondanks meer inwoners, toch afneemt.

Jeugdteams
Bij de jeugdteams is de sterke groei van het aantal E- en F-teams opvallend: zonder een noemenswaardige bevolkingsgroei is het aantal pupillenteams enorm gestegen. Als het lukt om deze kinderen blijvend voor voetbal te interesseren, zal ook het aantal juniorenteams gaan stijgen. De toename is op bijna alle sportparken zichtbaar. Een uitzondering op de tendens is sportpark De Parrel/Selwerd: in tegenstelling tot in 2008, zijn hier geen jeugdteams meer actief. Op de sportparken Esserberg en Kardinge is het aantal E- en F-teams constant gebleven.

Figuur B5.2 Ontwikkeling aantal voetbalteams junioren en pupillen

Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht | Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | info@mulierinstituut.nl | www.mulierinstituut.nl